MŪSŲ KELIAS

Lietuva Tėvynė mūsų...

LITHUANIAN INFORMATION NEWSPAPER — PERMITTED BY MILITARY GOVERNMENT

Nr. 4 (64) III metai — LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — Dillingen/D., 1947 m. sausio 23 d.

Prisiminimais stiprinamės laisvės viltį

Nuotaikoms keičiantis

Keičiasi ne tik metai, bet taip pat ir sąlygos, o kartu ir nuotaikos. Tuos pasikeitimus ypačiai ryškiai pergyvenome tremtiniai. Karo griausmui pasibaigus, tremtyje gyvendami, guodėmės save ir gyvenome greito grįžimo į numylėtą savo tėvynę nuotaikomis. Nors neturėjome rimto pagrindo laukti tokio įvykio, bet vis dėlto tikėjomės ir vienas kitam iš pat širdies ir iš dalies įsitikinę linkėjome būsimas pirmąsias šventes švęsti jau laisvoje savo tėvynėje. Ši mūsų viltis, deja, nesipildė ir mūsų optimizmas faktų akivaizdoje žymiai atslūgo, kaip ir tikėjimas į geros valios pasaulio sąžinės pergalę. Mes turėjome įsitikinti, kad iš pusiausvyros iškreiptą pasaulį grąžinti vėl į pusiausvyrą yra be galo sunkus ir mažai sėkmingas uždavinys, kol du priešingi pasauliai stovi žūtbūtinėje kovoje vienas prieš kitą. Pasaulio pusiausvyros grąžinimas nėra nei lengvas nei greitas reikalas. Su tuo faktu turime skaitytis. Iš tikrųjų ta statyba vyksta lėtai, mūsų akimis žiūrint, per daug lėtai, bet negalime užmiršti, kad tikrai geras ir pastovus dalykas negali atsirasti iš karto.

Tikra demokratija kuriasi lėtai, nes ji remiasi ne destruktyviuoju elementu, ne revoliucija, tuo griaujančiuoju ir visas vertybes naikinančiuoju faktoriu, bet tik kūrybinėmis, moralinėmis tautų jėgomis, teisės gerbimu ir teisėtumo jausmu. Demokratijos kūrimas yra be pradžios ir be galo, dėl to jis niekad gyvenime nepasiekia aukščiausio laipsnio, o yra nuolatinis tobulybės siekimas. Demokratija yra nuolatinė gėrio kova prieš blogį. Kraštuose su nusistovėjusiomis demokratinėmis tradicijomis kova prieš diktatūrą, prieš blogį, yra žymiai lengvesnė, negu radimas būdo dviems priešingiems pasauliams susigyventi. Mes gi šiuo sprendžiamuoju metu prilygstame laivui toli jūroje, atsidūrusiam rūke ir neturinčiam reikiamų navigacijos instrumentų. Savo poziciją turime nustatinėti spėjimais, vadovaudamiesi jausmu ir valia, tačiau svarbu, kad jausmas mūsų nesuklaidintų.

Pradedant dar vienerius tremties metus, mūsų nuotaikos pasižymi troškimu vėl pajusti žemę po savo kojomis. Ligšiolinė padėtis, kada esame tarsi pakibę ore, dieną iš dienos darosi vis mažiau bepakenčiama. Dideliu susirūpinimu, kuris pastebimas visų tremtinių veiduose, pradėjome žvalgytis to žemės sklypo, kur galėsime padėti savo kojų, nutūpti kaip ilgoje kelionėje išvargę paukšteliai. Tiek mūsų materialinė, tiek dvasinė padėtis nėra pavydėtinos — jos stumia mus į nusiminimą. Tegalvodami, kad mūsų padėtis yra bloga ir gali dar pablogėti, mes pradedame nusiminti, nors nusiminimui nėra ir jokio pagrindo. Juk išgyvenome sunkesnius laikus ir tai pradedame juos pamiršti. Jeigu gi galėtume pro tą mus supantį rūką įžvelgti į tolį, gal jau šiandien mūsų nuotaikos žymiai pasitaisytų. Gal pagaliau nebetoli ir šviesesnis mūsų rytojus? Nors šiuo metu kelias ir nei-

(Nukelta į 8 pusl.)

UNRRA į Paryžių

UP iš Frankfurto praneša, kad ši tarptautinė DP globos organizacija iš pagrindų perorganizuojama, o jos būstinė iš Arolsen (Vokietijoje) būsianti perkelta į Paryžių.

Naujuoju amerikiečių zonos UNRRA-os direktoriumi bus Paul B. Edwards, buvęs Amerikos Raud. Kryžiaus direktorius Aberdeen ir UNRRA-os direktoriaus pavaduotoju Čekoslovakijoje.

Du mirę Lietuvos Prezidentai

Kiekvienas lietuvis pažvelgęs suverstus praūžusio antrojo pasaulinio karo griuvėsius, mato žiauriai nuniokotą ir savąją tėvynę. Tiesiog tikras gyvenimo paradoksas, kad kraštas, kuris niekuo nėra kaltas dėl kilusios karo audros, kuris dėjo visas pastangas laikytis švenčiausiai paskelbto neitraliteto, tiek daug nukentėjo ir dar tebekenčia, nors karo lauko patrankos prieš pusantrų metų nustojo gaudusios. Tas mūsų ramių niekam pikto nelinkėjusių žemdirbių kraštas šiandieną nuteriotas, sugriautas, laisvė jam atimta, jo vaikai išvyti iš gimtosios pastogės dūsta be savo tėvynės oro ir jų eilės retėja. Tie, kurie po pirmojo pasaulinio karo atkovojo mūsų kraštui laisvę, antrojo pasaulinio karo audros išblokšti iš gimtojo lizdo ir svetimųjų įstumti į nepakeliamai sunkias gyvenimo sąlygas, apleidžia gyvųjų eiles, atgula amžinam poilsiui svetimose žemėse. Jei mums, kaip skaičiumi mažai tautai, gaila kiekvieno per anksti iš gyvųjų tarpo išsiskyrusio eilinio tautiečio, tai ką bekalbėti apie tuos tautos žibintus, kurie visą savo jaunystę buvo paaukoję, kovodami už tautos laisvę, stiprino ją Nepriklausomybės laikotarpy ir gilią vagą įrėžė jos atkurtoj kultūroj? Ir jie gęsta vienas po kito prieš laiką. Eilėje per paskutiniojo karo laikotarpį ne savoj žemėj užgesusių mūsų tautos žymių asmenybių yra ir du pirmieji mūsų atsikūrusios valstybės prezidentai. Per nepriklausomybės laikotarpį Lietuva teturėjo iš viso tik tris prezidentus ir štai du iš jų, palyginti, dar pajėgius ir galėjusius savajai tautai daug kuo pasidarbuoti, jau priglaudė svetimoj žemė. Prieš tris metus Jungtinėse Amerikos Valstybėse tragiškai žuvo Antanas SMETONA, o praeitą rudenį pasiekė mus žinia, kad Rusijoj, Krasnojarske, ištrėmime ir priverčiamų darbų lageryje užgeso ir Aleksandro STULGINSKIO gyvybė. Vertiname jų atliktus mūsų tautai darbus, liūdime jų netekę ir ryžtamės eiti jų pramintais savo krašto meilės takais.

A. A. ANTANAS SMETONA

Šių metų sausio 9 d. sukako treji metai, kai Jungtinėse Amerikos Valstybėse Cleveland tragiškai žuvo pirmasis ir paskutinysis Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Jis buvo viena iš pačių žymiausių mūsų pastarojo meto asmenybių. Dar gimnazijos suole įsijungęs į savo tautos kultūrinį darbą, jis Lietuvai ištikimai dirbo iki pat savo gyvenimo pabaigos.

Kaip kiekviena žymi asmenybė, taip ir Antanas Smetona turėjo ir tebeturi daug savo gerbėjų, bet taip pat nemažai ir priešų, kurie jam ir mirusiam neduoda ramybės. Tad apie jį šiandieną objektyviai kalbėti sunku. Jo darbus ir asmenybę teisingai ir objektyviai įvertinti teįstengsime tik laiko perspektyvoje.

Tačiau šiandieną, kada visi esame susisieloję savo tautos skaudžiu likimu ir savo tautos laisvės atgavimu, negalime tylomis praeiti pro tą, kuris ryžtingai kovojo dėl savo tautos laisvės ir budriai stovėjo jos sargyboje. Mes negalime praeiti tylomis pro tą žmogų, kuris ligi paskutinės savo gyvenimo valandos sielojosi ir dirbo dėl savo tautos laisvės atgavimo.

Kas yra Antanas Smetona, žino kiekvienas lietuvis. Tad mes tų faktų čia ir nebekartosime. Mes norime priminti tik keletą faktų, kurie plačiai visuomenei nežinomi, ar mažiau težinomi.

1940 metais birželio 15 d. Antanas Smetona, reikšdamas protestą prieš raudonosios armijos smurtą užgrobiant Lietuvą, iš Lietuvos pasitraukė. Lietuvos visuomenė tą jo pasitraukimą įvairiai komentavo. Ypač ant jo smarkiai buvo įniršę Lietuvos okupantai. Tik šiandien, dar netolimo laiko perspektyvoje, matome, kad Antanas Smetona, kaip Respublikos Prezidentas, pasitraukdamas iš svetimos pajėgos okupuojamos Lietuvos, išmintingai padarė. Šiandien juokinga atrodytų komentuoti, ar jis daugiau Lietuvai pasitarnavo išskubėjęs svetur jai pagalbos ieškoti, ar tie, kurie pasiliko Lietuvoje ir buvo okupantų išprievartauti padėti jiems Lietuvos laisvę užsmaugti?

Pasitraukiant iš Lietuvos, Antanui Smetonai kito kelio nebuvo, kaip tik vykti į nedraugingą Trečiojo Reicho Vokietiją. Čia jis išgyveno šiurpias valandas, kol buvo išspręstas jo likimas: ar jam bus suteikta laikinė prieglauda, ar bus išduotas savo krašto okupantams, tam tikrą laiką jis nežinojo. Vokietijoj jam neilgai tebuvo leista pasilikti, ir jis per Šveicariją išskubėjo į Jungtines Amerikos Valstybes, kur gyvena apie milijonas lietuvių. Antanas Smetona buvo giliai įsitikinęs, kad Vokietija karą praloš ir Tretysis Reichas subirės. Jis atvirai teigė, kad Amerika ir Anglija tvarkys pokarinę Europą.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse Antanas Smetona ne visų lietuvių srovių žmonių vienaip buvo sutiktas. Dėl to, rodos, perdaug nė nereikia stebėtis. Dar aklasis Homeras yra pasakęs, kad kerštas esąs ir už medų saldesnis. Kas Smetonos nemėgo, čia rado įvairių progų savo neapykantai pareikšti. Bet tai juk tik nuotaikų sukeltos laiko dulkės.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse jis rūpinosi Lietuvos išlaisvinimo reikalais ir jo iniciatyva buvo įkurta Lietuvai Vaduoti Sąjunga. Pirmosiomis savo Clevelande gyvenimo dienomis jis savo vienminčiams yra pareiškęs:

„Mes turime siekti, kad Lietuva atgautų savo nepriklausomybę. Kokios formos ji bus, šiandien negalime atspėti. Mes nesiūlome jai, atsikūrusiai, jokio santvarkos projekto. Tai Lietuvių tautos, namie likusios, teisė. Iš savo sąlygų, iš susidėjusios aplinkumos, iš savo medžiagos, atkutus iš po karo griūvėsių, tauta pati kurs ir spręs savo atnaujinto gyvenimo formą, nusistatys savo valstybinės santvarkos rėmus. Tokia pažiūra sutinka ir su Atlanto Čarteriu ...“

1944 m. sausio 2 d. nuvykusiems jį pasveikinti Amerikos lietuviams jis pabrėžė:

„Reikia eiti visokiais keliais prie vieno tikslo — kad Lietuvai būtų iš-

(Nukelta į 8 pusl.)

A. A. ALEKSANDRAS STULGINSKIS

Kaip tūkstančiai taurių lietuvių, nieko neprasikaltusių po okupacijos įvestai komunistinei santvarkai Lietuvoje, taip lygiai ir buv. Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis 1941 m. birželio 15 d. su visa šeima užkaltuose gyvuliniuose vagonuose buvo deportuotas į Rusijos gilumą. Gal okupantai paskaitė A. Stulginskiui už nusikaltimą tatai, kad jis buvo gimęs lietuviu, mylėjo savo kraštą ir jo labui skyrė visus savo sugebėjimus. Jo gyvenimo kelias buvo štai koks.

A. Stulginskis gimė 1885 m. vasario 27 d. Kaltinėnų val. Raseinių apskr. smulkaus ūkio nuomininkų šeimoje. Gal tik pildydamas tėvų valią, Aleksandras buvo pasirinkęs dvasiškio luomą ir mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Ją baigęs, bet dar neįšventinęs, studijų gilinti nuvyko į Insbruko universitetą. Čia apsisprendęs pakeisti pašaukimą, persikėlė į Hallę studijuoti agronomijos mokslų. Kad jis pasirinko agronomiją, atrodo, bus nulėmęs tas faktas, jog tada agronomai galėjo lengviau darbo gauti Lietuvoje. Pirmasis pasaulinis karas A. Stulginskį rado Trakų apskr. agronomo pareigose.

Visi, kas tik tikėjo Lietuvos atgimimu, vokiečių okupacijos metu būrėsi Vilniuje. Čia randame ir Stulginskį, besidarbuojanti šalpos švietimo ir politikos srityse. Darbo daug, ir visur jį matome nenuilstamai dirbantį: jis nukentėjusiems nuo karo šelpti komiteto narys, jis organizuoja Vilniaus lietuvių prieglaudų ir mokyklų aprūpinimą maistu, pagaliau jis suorganizuoja mokytojų seminariją ir jai vadovauja. Nenutolsta jis ir nuo savo profesinio pašaukimo: įsteigia „Ūkininko“ laikraštį ir per jį krašto ūkininkams teikia reikalingas žinias ūkininkavimo srityje.

Politiniame darbe A. Stulginskis plačiau pasireiškė 1916 metais. Tuo laiku rusų pavergtų tautų lyga kreipėsi į Amerikos prezidentą Vilsoną dėl savo teisių. Po tuo reikalu vilniškių lietuvių paruoštu pareiškimu pasirašė šalia J. Basanavičiaus, A. Smetonos, kun. Dogelio, M. Biržiškos, J. Vileišio, P. Klimo ir A. Stulginskis. Vilniuje lietuviams reikėjo būti labai budriems prieš lenkų daromus piktavališkus lietuvių įskundimus okupantams, todėl Viniaus lietuviai, kaip gerai mokančiam vokiečių kalbą, A. Stulginskiui pavedė palaikyti ryšį su okupaciniais organais, kad šie būtų teisingai ir autentiškai apie lietuvius painformuoti ir tuo būtų apsiginta nuo tendencingų lenkų informacijų.

Ateina 1917 metai, įvyksta Viniaus suvažiavimas, kuriame A. Stulginskis išrenkamas Tarybos nariu. Čia jis su kitais atstovauja krikščionių demokratų grupę. Taryba veikia, turėdama aiškius tikslus ir siekdama Lietuvai nepriklausomybės. Štai išaušta 1918 m. vasario 16 diena, kada pasirašomas Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktas, o tarp dvidešimties pasirašiusiųjų yra ir A. Stulginskio parašas. Sugriuvus carinės Rusijos ir kaizerinės Vokietijos galybėms, Lietuva atgauna nepriklausomybę, bet su tuo karo audros padarytos tautai negerovės neišnyksta: daug tremtinių Rusijoje Vokietijoje, daug karo belaisvių, kuriuos visus reikia grąžinti savon tėvynėn. Kur yra darbas, ten ir A. Stulginskis. Štai 1918 m. rugsėjo mėnesį mes jį randame tremtinių ir belaisvių grąžinimo komisijos pirmininko pareigose.

Sudarant atsikūrusios Lietuvos valstybės vyriausybę, jos sąstate matome ir A. Stulginskį antrame kabinete kaip ministeris be fortfelio, o trečiame — jau žemės ūkio ministeris. 1920 gegužės 15 d. Stulginskis išrenkamas Steigiamojo Seimo pirmininku, o 1922 m. gruodžio 21 d. pirmojo seimo jis išrinktas Lietuvos prezidentu. 1923 m. birželio 19 d. A. Stulginskis antrojo seimo vėl išrenkamas prezidentu ir tose pareigose išbuvo ilgi 1926 m. Jam būnant prezidentu, prijungtas prie Lietuvos Klaipėdos kraštas, pravesta žemės reforma ir įvesta sava valiuta.

Nuo 1927 m. A. Stulginskis apsigyveno Jokubavo ūkyje, Kretingos apskr. ir pasidarė tiek pat rūpestingu ir atsidėjusiu ūkininku, kiek anksčiau jis buvo valstybės vyru. Čia jį užklupo pirmoji okupacija, iš čia jis tapo okupantų išvežtas vergiškiems darbams į tolimąjį Sibirą, kur A. Stulginskis, kaip ir daugelis jo likimo draugų, bado, šalčio ir fizinės priespaudos nebepakėlė ir amžinai užgeso. Tegul jam bus lengva šaltoji Sibiro žemė.

P. Dovainis

70.000 DP į BELGIJĄ

Specialus The Stars and Stripes korespondentas — Harris Peel, pasiremdamas armijos pareigūnų pareiškimais, nurodo, jog ateinančią savaitę numatyta pasirašyti Briuselyje sutartis dėl 70.000 DP iš amerikiečių zonos apgyvendinimo Belgijoje. Pagal tą planą turėtų atsirasti 20.000 DP vyrų suvanorių kasyklų darbams. Po 90 dienų jie galėtų atsigabenti savo šeimas ir po to, jei jie norėtų, gautų Belgijos piletybę. Iš viso tikmasi, kad šiuo būdu galės pasinaudoti US zonos 70.000 DP.

Paktą, nurodoma, pasirašys tarpvyriausybinio tremtinių komiteto atstovai ir Belgijos vyriausybė. Pagal tą sutartį bus sutinkama įsileisti 20.000 DP angliakasių su savo šeimomis.

Ceremonijos įvyksiančios tuo pačiu metu, kada bus Briuselyje 12 DP iš US zonos, kad galėtų susipažinti su pasiūlymu.

IGCR pareigūnams kilęs klausimas, tik kaip ir dėl kurių priežasčių gali individai sugrįžti į US zoną, jei jiems nepatiktų tenai?

Panašiu projektu kalbamasi ir su kitais Europos kraštais, kuriems trūksta darbo jėgos.

Lietuvių gyvenimas

Grąžinkim nuolaiką tautiečiams

(DĖL R. KRYŽIAUS VAJAUS)

Kreiptis į tautiečius, skatinant aukoti, dabar būtų tas pats, ką iš elgetos prašyti paskutinės lazdos. Ir dar aptrupėjusios, šunų apkandžiotos lazdos, kuria pasiramsčiodami atsitolinom virš tūkstančio kilometrų nuo tėvynės. Esam vienas didelis UNRRA-os ubagynas, kuriame kiekvienas turime teisę į tuos pačius trupinius, teisę į vienodą kiekį cigarečių, teisę į vienodą gyvenamojo ploto erdvę, teisę į tą patį darbą valant stovyklos koridorių, teisę į tą patį poilsį už marškinės sienos. Visi titulai, pavėsingos tarnybos, dvarai, vasarnamiai liko tiktai atsiminimai, pasikalbėjimų temos stovint eilutėse prie UNRRA-os sandėlių.

— Vadinasi, apie kokias čia dar aukas mums kalba? Atstokit nuo mano biednos galvos!

UNRRA alkstantį maitina, ištroškusį pagirdo, išvėpusį aprengia, basą apauna, ligonį slaugo, berąštį išmoko rašto, pėsčią padaro šoferiu, nuobodžiaujantį palinksmina tautiniais ansambliais. Iš paviršiaus žiūrint, atrodo, mes gyvename idealios lygybės laikus, kokių iš viso retai, o gal, ir niekuomet nebuvo mūsų istorijoje.

Bet visa tai bus teisingiau pavadinti idealine elgetyste, kurią labai nevienodai išgyvename: vienas geriau, kitas blogiau. Net ir Šiluvos šventoriuje nelygiai verčiasi profesionalai išmaldininkai: į vieno terbą krenta daugiau grašių, o į kito — liesiau. Žiūrint, koks elgetos veidas, kaip įspūdingos žaizdos, kokia iškalba. Labai kilni UNRRA-os organizacija, bet to nevisuomet galima pasakyti apie jos tarnus.

O apokalipsiniai raiteliai ligų, nevilties, skurdo pavidale kyla virš mūsų bendruomenės, susimetusios į cementinius kareivinių blokus, kuriuose vysta tūkstančiai jaunų žiedų, gęsta patyliai garbingo amžiaus sulaukę tautiečiai. Sugriuvusių miestų pašonėse sugriautomis viltimis tremtiniai diena dienon apsitraukia vis gūdesnio liūdesio skraiste. Sveiki, petingi vyrai krenta vis gilesnėn neviltin.

— Kada gi pagaliau?

O ką bekalbėti apie tuos tūkstančius, kuriems be visų tremtinio bėdų pakišo likimas dar ligas? Ligonis turi dešimteriopai pajusti mūsų neišbrendamą dvasinį ir medžiaginį skurdą.

Oficialinės mumis besirūpinančios įstaigos reikalą sprendžia labai vaidiškai: išrašo į ambulatoriją, atžymi sąraše ir toliau nieko nenori suprasti, kaip jaučiasi nuskriaustas tautietis, kuriam reikalingas ne tik pagerintas maistas, bet dar labiau — tautiečiu geras žodis ir šiluma. Baisiausias į vargą patekusio tremtinio likimas, kuomet jis pasijunta visų pamirštas.

Taip pat kasdien dideja dukart išvietintųjų skaičius. Tiktai mūsų bendruomenė turi teisę ištarti sprendimą, kas mums priklauso, kas ne. Taigi morališkai ir medžiagiškai mes palaikome saitus su visais tais, kurie šiuo metu turi gyventi už mūsų stovyklų ribų.

Raudonasis Kryžius skelbia aukų rinkimo vajų vargstantiems tremtiniams pagelbėti.

Nebūkime demagogai ir nesigraudenkime vienas kito, prieš tai nupiešdami siaubingus mūsų buities vaizdus tik tam, kad daugiau surinktumėm. Mes savo tautiečių padėtį puikiai suprantame ir taip pat gerai žinom, kiek patys esam pajėgus aukoti. Milijonų nesumesime į kepurę ir visų vargų neapmarinsime, tačiau į Raudonojo Kryžiaus vajų verta atsiliepti teigiamai jau vien dėl to, kad savo auka parodysim vargstantiems tautiečiams, jog mes jų nepamirštame.

— Dėkui, aukojom jau solidarumui ir visokiem fondam!

Raudonasis Kryžius išeina į šį vajų ne tiktai tautinio solidarumo kupinas, bet drauge ir kaip geras buhalteris. Kiekviena auka bus pagal pavardę, įregistruota į oficialius sąrašus ir, vajui pasibaigus, visai bendruomenei viešai atsiskaitoma, kiek ir kam pašalpų išdalinama. Raudonasis Kryžius, vykdydamas savo paskirties uždavinius, atlieka tik tarpininko vaidmenį tarp aukotojo ir aukos reikalingojo.

Pradžioje kalbėjome apie tariamąją lygybę, kurios niekuomet nebuvo ir nebus. Vaizduokimės, jog nuvažiuojam į visai negyvenamą salą, o po kiek laiko pamatysim, kad vieni tautiečiai, jau gyvena gerai įsikūrę saugiose šėtrose, o kiti vis dar mirksta lietuje. Tegu vieną dieną paskelbia, kad Bremene ir Hamburge laukia su iškabomis laivai, pasiruošę tremtinius pergabenti anapus Atlanto, ir visdėlto, nepaisant didžiausios reklamos, Vokietijoje pasiliks vienas kitas tūkstantis tautiečių.

— Žiūrėkit tiktai, o mes nė negirdėjom — sakys jie nustebę.

Vadinasis, yra žmonių, kurie lengviau pakelia svetimos duonos kartėlį, kurie tremtyje nepasiduoda apatijai. Kiti, dvasinės nevilties prislėgti, krenta į pesimizmą, kuris jiems suriša rankas ir silpnina valią.

Aukų vajaus rengėjai tikisi, kad tautiečiai tinkamai supras šį solidarumo žygį, einant į pagalbą lietuviui, kuris palūžo pusiaukelėje. Jį mes turime išlaikyti sveiką ir jam grąžinti viltį. Investuodami savo markes, žinokime, kad čia pinigas nebus nei nuvertintas, nei didelis, nei mažas, nes tautiečio gera širdis savo broliui yra saugiausia nedegamoji spinta.

Šis vajus tebūnie kryžiaus karo paskelbimas apokalipsiniams raiteliams, kurie jau pradėjo savo žygį virš cementinių kareivinių blokų, tikėdamiesi dar gausesnės pjūties. Tavo ir mano markė tebūnie įėjimo mokesnis į giedresnę, sveikesnę ir nuotaikingesnę lietuvių bendruomenę, kurioje būtų smagu prisipažinti, jog priklausai savo tėvynei, kurios laikinai netekom.

P. Andriušis

Ar aš negaliu parodyti tremtinio solidarumo padėdamas vargstančiam tautiečiui?

1947. I. 6. - II. 16.

L. R. Kryžiaus piniginis vajus

Gražioji Nemuno šalis

(15) IMBRADAS-ANTAZAVĖ-OBELIAI

Iš Stelmužės vykdami į Rokiškį, mes aplankome Imbradą, Antazavę ir Obelius.

Imbradas — mažas bažnytkaimėlis, prisišliejęs prie Imbradėlio ežero. Seniau čia būta gražaus ir didelio grafo Molio dvaro. Apylinkės gražios: kalnuotos ir daug ežerų. Šioje vietoje mes kiek ilgiau sustojome norėdami aplankyti kalnus ir piliakalnius, apie kuriuos vietos gyventojai pasakoja daug įvairių ir šiurpių padavimų.

Knipiškių kaime yra Paganų kalnas, kur senovėje susirinkdavusios plačios apylinkės raganos, ten gyvenę vyriausi raganiai. Apylinkės gyventojai, ypač maži vaikai, nuo raganų labai nukentėdavę, nes juos jos vogdavusios ir savo rūmuose apgyvendindavusios.

Apie Kuklių kaime esantį Baisųjį kalną gyventojai pasakoja apie 50 įvairiausių variacijų padavimų. Tame kalne gyvenę vaiduokliai, kurie naktimis išklysdavę į miškus, raistus, kaimus, lankydavę arkliaganius ir jiems daug baimės įvarydavę. O šiurpiausių dalykų pripasakoja apie Odakalnį, kuris esąs supiltas iš raganų nuluptų nuo jaunų mergaičių bei vaikinų kaulų. Ypač joms nepatikdavusios įsimylėjusios poros, kurios ypatingai turėdavusios saugotis, kad nepatektų raganoms į nagus.

Tokių ir panašių padavimų čia išgirsi ir apie Žydkalnį bei Žydkapį, kuriame dar yra pilies ar šventyklos liekanos, apie Opšrakalnį ir kitus kalnus bei piliakalnius.

Batarėjos viensėdijoje yra Batarėjos kalnas, Vaidminių kaime — Šaltinėlių kalnas, kur sruvena sieros mineralinių druskų šaltinėlis.

Aplankę tuos visus kalnus bei kalnelius ir piliakalnius, prisiklausę įvairiausių padavimų, nuo kurių net kūnas pagaugais nueina, mes pasukome į Antazavę.

Šio bažnytkaimėlio apylinkės taip pat gražios, ežeringos. Vietos bažnytėlė pastatydinta žymiosios Pliaterytės (1796 m.) rūpesčiu. Antazavės valsčiuje yra Ropo dvaras, kurį puošia didelis ir gražiai prižiūrimas parkas.

Nuo Antazavės pavažiavę apie 19 km pasiekėme Obelius, nedidelį miestelį, prisiglaudusį prie Obelių ežero ir Kriaunos upės. Miestelyje pirmoji bažnyčia buvo pastatyta 1629 metais, ji vėliau sudegė. Dabar stovinti bažnyčia buvo perstatyta 1894 metais.

Netoli nuo Obelių, Papilio kaime, yra piliakalnis. O ant Junkonių kaimo ežero kranto stūkso kitas piliakalnis, su gana didelu įdubimu viršuje. Mes aplankėme ir Bagdoniškių dvarą, kuriame gimė buvęs Vytauto Didžiojo Universiteto rektorius prof. M. Roemeris.

Tolimesnės mūsų kelionės tikslas buvo Rokiškis.

-vk-

Emigraciniai Freiburgo rūpesčiai

Š. m. sausio 5 d. čia buvo sušauktas visuotinis lietuvių kolonijos susirinkimas, kuriame, be kita ko, buvo svarstomas ir savotiškai įdomus pirmas viešas „emigracijos reikalas". Tuo reikalu pranešimą padarė komiteto pirmininkas inž. J. Viliušis. Jis pranešė, kad pereitų metų pabaigoje lietuvių, latvių ir estų komitetų atstovus buvo pasikvietęs apatridų komiteto pirmininkas ir pranešė jiems, jog jis yra gavęs prancūzų karinės valdžios ir Comité In ergouvernemental pou les refugiés oficialius pasiūlymus užpidyti vardines apatridų ir pabaltijiečių anketas, kurios sudarys pagrindą pasiruošti emigracijai. Čia pat pabaltijiečių atstovams buvo parodyti atitinkami oficialūs raštai ir pati anketa, kartu įsakmiai pabrėžiant, kad tos anketos užpildymas nėra privalomas; ją galės užpildyti tik tie, kurie panorės ruoštis emigracijai ir pasinaudoti Comité Intergouvernemental parama.

Padaręs tokį įžanginį pranešimą, komiteto pirmininkas paskaitė anketos tekstą. Ji skaitant, krito į akis faktas, kad anketoje klausiama, kurią pilietybę jos užpildytojas norėtų įsigyti ir kurią pilietybę jis turėjo gimimo metu, o taip pat kuriuos dokumentus jis turi. Toliau sekė klausimai, į kuriuos kraštus jis norėtų emigruoti. Anketos tikrumą savo parašais tvirtina tautinis komitetas ir, pagaliau, apatridų komiteto pirmininkas. Visos anketos bus sunumeruotos ir užpildomos prancūzų kalba dviejuose egzemplioriuose.

Per tuo klausimu įvykusias diskusijas, kuriose ypač aktyviai dalyvavo prof. D. Krivickas ir prof. V. P. Raulinaitis, buvo paliesta emigracijos esmė ir išreikštas pageidavimas, kad šiuo klausimu būtų vadovaujamasi centrinių organų direktyvomis. Liesdamas padarytą Comité Intergouvernemental ir karinės prancūzų valdžios pasiūlymą, prof. Krivickas nurodė, kad tai yra pirmieji žingsniai į mūsų nupilietinimą ir pavertimą apatridais, kurių padėtis ligi šio antrojo karo buvo labai sunki, jų judėjimo laisvė buvo ypatingai suvaržyta. Ligšiol nėra jokių davinių spėti, kad jų padėtis pagerėjo ar pagerės. Jis išreiškė pageidavimą, kad šio pasiūlymo atveju būtų gautas mūsų vykdomojo organo nusistatymas, nors esmėj galėtų ir kiekvienas individualiai apsispręsti. Vykdomasis organas studijuoja emigracijos galimybes ir jo nuomonė yra labai svarbi.

Prof. Raulinaitis, kaip kolonijos atstovas prie karinės prancūzų valdžios, pranešė, kad jis teiravosi atitinkamose įstaigose ir patyrė, kad anketas užpildyti gali tik tie, kurie nori tatai padaryti. Jokio vertimo nesą. Tačiau ir jis yra nuomonės, kad reikia skaitytis su pirmaisiais žingsniais į mūsų nutautinimą ir pavertimą apatridais. Dabar anketų užpildymas yra savanoriškas, tačiau niekas negalįs būti tikras, kad vėliau visi anketas užpildžiusieji nebus įtraukti į apatridų sąrašus ir aprūpinti atitinkamais dokumentais, atimant tautinius dokumentus, kurie bent ligi šiolei yra daug vertingesni. Prieš metus laiko jis sakosi Genevoje kalbėjęsis su to komiteto atstovu ir jau tada teiravęsis, ar Comité Intergouvernemental negalėtų pasirūpinti ir lietuviais. Tada jam buvę atsakyta, kad ši organizacija, deja, rūpinasi tik apatridais, o lietuviai jai nelaikomi. Jis taip pat pasiūlė klausimą nuodugniau išstudijuoti.

Po to, kai prof Stončius, adv. Stravinskas ir kiti pasisakė už nuodugnesnį klausimo išstudijavimą, susirinkimas pavedė komitetui gauti platesnių informacijų iš mūsų centrinių organų, iš Comité Intergouvernemental ir iš karinės prancūzų valdžios.

L-s

Lietuvių kunigų studijos Romoje

Italijos lietuvių laikraštis „Lietuvių Balsas" paskutiniame 1946 metų numeryje paskelbė kun. V. Zakarevičiaus rašinį — Šv. Kazimiero Kolegija. Tame rašinyje pavaizduota dabartinės lietuvių kunigų studijos Romoje. Įdomesnes straipsnio vietas mes čia ir paduodame.

„Viso pasaulio katališkos tautos stengiasi dalį mokslus einančių dvasiškių pasiųsti Romon, kad ten prie pačios Bažnyčios širdies pajustų jos dvasios pulsą... Tokio katalikiško krašto, kaip Lietuva, bažnytinė vyriausybė jautė reikalą, Lietuvos Nepriklausomo gyvenimo dienomis siųsti keletą studentų Romon, kad čia jie baigtų arba pagilintų teologiją ar kitus bažnytinius mokslus. Tada lietuviai neturėjo savo kolegijos ir buvo priversti glaustis prie svetimųjų. Pirmą kartą lietuviškos kolegijos įsigijimo klausimas iškilo Lietuvos vyskupų metinėje konferencijoje 1936 metais... Lietuviškosios kolegijos įsigijimo projektas tada nebuvo atmestas, o tiktai atidėtas tolimesniam laikui.

Užėjus antram pasauliniam karui, kurio metu Lietuva neteko nepriklausomybės ir nemaža tautos dalis buvo nublokšta į vakarus, lietuviškosios kolegijos steigimo mintį atnaujino Kauno Arkivyskupas Metropolitas Juozapas Skvireckas. 1944 metų pabaigoje buvo pasiųstas Jo Šventenybei Popiežiui Pijui XII prašymas, kad Apaštališkasis sostas sudarytų galimybę Romoje studijuoti 30 ištrėmime esančių klierikų. Šventasis Tėvas projektui pritarė ir šiam tikslui paskyrė 10.000 dolerių auką. Tada buvo sudarytas vykstančiųjų Romon sąrašas, į kurį įėjo dvidešimt klierikų ir kelfolika kunigų. Jie beveik visi, kad ir nelabai patogiomis pokarinio susisiekimo priemonėmis pasiekė Amžinąjį Miestą.

Pirmiesiems kunigams atvykus į Romą, tuoj iškilo jų įsikūrimo ir apsigyvenimo klausimas. Tuo metu Romoje lankėsi Kauno Arkivyskupas Metropolitas Juozapas Skvireckas. Jis sušaukė pasitarimą, kuriame dalyvavo vyskupas Petras Bučys, Kauno Seminarijos Rektorius kun. dr. Petraitis, Vilniaus Seminarijos Rektorius kun. Tulaba ir T. Vaitkevičius M. I. C. Nutarta steigti Lietuvių Kolegiją. Tam tikslui sudaryta komisija, kurion įėjo kun. Tulaba, T. Vaitkevičius ir T. Beleckas S. J. Komisijos pirmasis uždavinys buvo surasti patalpas, kuriose visi lietuviai galėtų kartu gyventi.

Ilgai buvo ieškota, tartasi su įvairiomis kolegijomis, tačiau vis be pasėkų. Beviltiškoje padėtyje buvo kreiptasi į kardinolą Pizzardo ir, jo intervencija, buvo gautos patalpos Pium Latinum Americanum Kolegijoje, Via Gioacchino Belli, 3. Nors lietuviai gyveno svetimose patalpose, bet sudarė savarankišką vienetą, savą kolegiją, kurios pirmuoju rektorium Studijų Kongregacija paskyrė kun. L. Tulabą. Naujoji Kolegija buvo pavadinta Šv. Kazimiero vardu. Tokį vardą jai parinko J. E. Arkivyskupas J. Skvireckas.

Tuo Kolegijos kūrimasis nesibaigė. Buvo siekiama visiško Kolegijos savarankiškumo. Todėl prieš akis buvo tikslas — įsigyti nuosavas kolegijai patalpas ir inventorių. Arkivyskupas J. Skvireckas laišku kreipėsi į Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvius kunigus, prašydamas materialiai paremti kuriamą Kolegiją ir studijuojančius kunigus. Besilankąs Romoje BALF pirmininkas kun. Končius taip pat buvo prašytas padėti Kolegijai atsistoti ant kojų. Tie prašymai buvo su susidomėjimu ir palankiai sutikti. Pagaliau už, palyginti, nedidelę sumą pavyko nupirkti Lietuvių Kolegijai tinkamus namus Romoje, Via Casal Monferrato 20. Tai buvo didelis laimėjimas, užtikrinąs ateičiai lietuviškojo židinio Romoje rusenimą.

Pirmaisiais Kolegijos gyvenimo metais Kolegijoje gyveno 23 kunigai ir 20 klierikų. Visi klierikai kunigystės pašaukimo keliu yra pradėję eiti dar Lietuvoje. Du iš jų šių metų rudenį gavo kunigystės šventimus. Kolegijoje gyvenantieji studijuoja Gregorianumo ir Angelicumo universitetuose ir specialiuose institutuose. Jie specializuojasi įvairiose mokslo šakose. Teologiją studijuoja 8, bažnytinę teisę 5, filosofiją 3, orientalinę teologiją 2, bažnyčios istoriją 2, Šv. Raštą 1, krikščionių archeologiją 1 ir bažnytinę muziką 1. Dalis iš jų ateinančiais metais siekia akademines studijas baigti."

gb

Skautai L. R. Kryžiaus vajaus talkoje

DILLINGENO SKAUTŲ LAUŽAS

Sausio 9 d. Dillingeno lietuvių tunto skautai miesto salėje surengė laužą. Atidarydama pramogą tunto vadė skautininkė Barmienė paprašė atsilankiusius į laužo programą nežiūrėti, anot jos, iš didelio meninio taško, tuo lyg norėdama iš anksto atsiprašyti už galimas paklaidas. Bet tai buvęs, kaip ir visada pas skautus, tradicinis kuklumas. Tikrumoj skautai pasirodė labai vykusiai, visiškai pelnytai publikos pripažinti kaip tinkamų kultūrinių pramogų rengėjai.

Programos pirmoj daly paskaut. Bobino montažas nukėlė mus į toli palikusią šalį. Viename jo montažo paveiksle matėm Tėvynę tokią, kokia ji šiandien iš tikrųjų yra: surakintom rankom, pavergtą, liūdną ir susimąsčiusią, savo skausme vieną rymančią ir laukiančią... Matėm ir mūsų motulę-sengalvėlę prie ratelio, priejuostės kampu nuo išverktų akių nuolat stambias ašarėles besišluostančią... Iš lankos grįždamos seselės grėbėjėlės liūdnas daineles niuniuodamos praėjo... Po nepakeliamo darbo ir vargovės našta brolį tremtinį šaltam Sibire linkstanti matėm ...Ir nė nepajutom, kaip ir mūsų vargo našta pasidarė lengvesnė už tą, kurią neša anie.

Jei pirmoj daly matėsi žiūrovų po kišenius nosinės ašarai nubraukti besigraibančius, tai dabar lyg užsimiršę nelengva savo dalią, leido sau skaniai pasijuokti. Mūsų skautai pasirodė moką nuteikti. Tai įvairus paskirį vykę vaizdeliai — scenos, vykstantieji stovyklaujančios stovyklos tarpe. Pažymėtinas nuotaikingas skautės Subatkevičienės parengtas vaizdelis „Gyvenimo paroda". Čia prašoka suktinį žmogaus visas gyvenimas. Nuo jo jaunystės — gyvenimo pavasario iki... rudens. Jauna pora, ką tik nuo sutuoktuvių paaukštinimo laiptelių ir baigiant vos kojas pavelkančia sidabrinėm galvom porele.

Laužas baigtas tradicine malda, kurioj be svečio — Dillingeno UNRRA-os direktoriaus skauto Krokerto, dalyvavo estų bei ukrainiečių skautų atstovai.

Šia proga skautus pasveikino vietos lietuvių stovyklos gimnazijos direktorius p. Vėlyvis, pareikšdamas nusistebėjimą tokiu šauniu jų pasirodymu, kaip jis pareiškė, primenančiu Kauno skautų iškylas. Jis linkėjo skautams ir toliau kultūriškai augti ir stiprėti.

Sausio 12 d. stovyklos vilgyklos

(Nukelta į 7 pusl.)

Ar gali keistis Sovietų užsienio politika?

Ligšiolinė užsienio politika. Vakarų reagavimas Vokietijoje ir Viduržemio jūros srityje. Generalissimus Stalino interview. Nuolaida „satelitams" ir Vokietijai. Derybų prasmė. „Be aneksijų ir kontribucijų". Reikalinga pauza ir geresnė opinija.

Rašo Kazys Veržikas

Spauda ir politikai labai garsiai pradėjo kalbėti, kad Sovietai keičia savo užsienio politiką, kad jie darosi daug sukalbamesni ir kad tai, esą, teikia „šviesių" vilčių pastoviai pasaulio taikai sukurti. Svarbiausią progą tokioms kalboms ir nuotaikoms sudarė Molotovas, padaręs New Yorke nuolaidas dėl taikos sutarčių su Vokietijos satelitais sudarymo, dėl nusiginklavimo, dėl atominės bombos kontrolės, o svarbiausia tai, kad sutiko jau derėtis su Vokietija dėl taikos sutarties sudarymo su ja. Sovietų užsienio politikos pasikeitimas, žinoma, būtų milžiniškas įvykis pasaulio politikoje. Todėl ir visai nenuostabu, kad daug kas iš to labai džiaugiasi; o kai kas vis dėlto šiek tiek abejoja, ar taip gali būti. Kitaip sakant,

ar iš tikrųjų yra tokių ženklų,

kurie rodytų, jog Sovietų užsienio politika keičiasi.

Sovietai, lygiai kaip ir kitos valstybės, savo planų be reikalo ir per anksti niekam neskelbia. O jeigu kurios nors valstybės vyrai ar diplomatai ką nors labai garsiai ir viešai skelbia, tai visada dar reikia gerai pagalvoti, kodėl tatai daroma ir kurie konkretūs žygiai po to gali sekti. Juk visai dar neseniai esame girdėję daug triukšmingų paskelbimų, o kas po to buvo? Paminėsiu tik kelis. Atlanto charta, Ribbentropo kalba apie amžiną draugystę su Sovietais, Hitlerio garbės žodis, kad jis daugiau nieko nebepuls ir p. Tegul tai būna praeities dalykai, bet visvien iš jų pasimokyti galima ir reikia. Visada yra praktiškiau (mažiau pavojau suklysti) žiūrėti į **darbus**, o ne į **žodžius**. O kiekvienas **šiandieninis** dalykas, kiek laiko praėjus, juk pasidaro **praeities** reikalu. Taigi, praeities priminimas dažnai gali šį tą pasakyti ir apie ateitį.

Dabar klausimas,

kokia gi buvo Sovietų užsienio politika iki šio laiko?

Gal būt, pats svarbiausias ligšiolinės Sovietų užsienio politikos požymis buvo jų labai energingas veržimasis į vakarus, į pietvakarius ir pietus. Jie Vokietijoje kūrė sau palankią socialistinės vienybės partiją, kurios uždavinys yra didinti Sovietų įtaką Vokietijoje. Sovietai gan ekspansyviai pasireiškė Balkanuose, Irane ir žygiuose prieš Turkiją. Trumpai sakant, jie rūpinosi savo įtaką išplėsti daug toliau, negu **Raudonosios Armijos okupuotose** teritorijose.

Šitoks Sovietų ekspansyvumas, matyti,

Vakarams nebuvo priimtinas,

todėl jis ir sutiko jų (Vakarų) pasipriešinimus labai įvairiose formose. Štai keletas pavyzdžių. Sovietai pradėjo organizuoti savo įtaką Vokietijai per socialistinės vienybės partiją ir įvairius, kad ir ne viešus, pažadus dėl Vokietijos ateities, dėl jos sienų, dėl vieningo Reicho ir p. Vokiečiams tatai pradėjo patikti. Tada Vakarai išėjo su aiškia ekonominio Vokietijos atkūrimo programa ir Byrnes lūpomis Stuttgarte davė visai nedviprasmiškus užtikrinimus dėl Vokietijos rytinių sienų.

Su Sovietais nepasisekė Vakarams susitarti dėl ekonominio Vokietijos zonų sujungimo.

Vakarai tatai padarė be Sovietų

— kviečia Sovietus prie to susijungimo kiekvienu momentu prisidėti, jeigu tik nori. Tačiau, blogiausiu atveju, mano galėsią ir be Sovietų išsiversti. Yra nuomonių, kad vakarų Vokietijos zonos Sovietams gali būti labiau reikalingos negu vakarams rytų zonos. Nors dėl to viešų šiurkštumų tarp Vakarų ir Rytų dar neįvyko ir Rytai dar tebegalvoja, ar nevertėtų ir savo zoną prijungti, bet vis dėlto jau Vokietija padalinta į vakarus ir rytus be Sovietų sutikimo. Šitokio žygio reikšmę Sovietai, be abejo, suprato ir įvertino. Daro išvadas.

Sovietai parodė didelės **iniciatyvos** ir daug sumanumo

Irano sudemokratinimo reikaluose.

Ten buvo ir sėkmingų ir mažiau sėkmingų, bet sunkių momentų. Dabar atrodo, kad ten reikalai taip susidėjo, jog Sovietams gali tekti vėl iš naujo pradėti darbą Irane.

Labai didelis Sovietų dėmesys buvo nukreiptas į santykių su Turkija sutvarkymą ir karinės pagalbos Turkijai organizavimą, jeigu kas norėtų pulti Dardanelus. Čia jau buvo iškeltas klausimas ir Sovietų karinių įsistiprinimų Dardanelų srityje, kur jie būtų naudingi karo atveju. Šioje srityje reikalai buvo gerokai pasistūmėję pirmyn. Vakarai (tiek Amerika, tiek Anglija, o prie jų prisijungė ir Trukija) pasiuntė ten savo stipriausius laivyno vienetus vizitų daryti ir labai nenoriai atsakinėjo į korespondentų klausimus, kada tiems vizitams bus galas. Sąryšyje ar ne sąryšyje su tuo, bet Vakarų spaudoje net du kartu pasirodė generalissimus Stalino interview, kuriuose jis labai išpeikė tuos, kurie kalba apie karo pavojų. Tai esąs blogas valios žmonių darbas ir p. Tatai pasauliui padarė labai taikingo įspūdžio. Žinoma, dėl Sovietų Sąjungos sausumos armijos gausumo Europos žemyne ir jos kovingumo ne daug kam kyla abejonių. Iš tikrųjų, karo atveju gal ji didelių kliūčių Europoje nesutiktų, bet galingiausias pasaulio laivynas iš flanko didelio patogumo ir nesudaro. Taigi ir Dardanelų klausimas pasiliks kol kas gilesnių studijų stadijoje.

Daug kas įvertina Sovietų nuolaidumą, kad jie

sutinka pasirašyti sutartis su satelitais.

Žinoma, tai jau svarbus dalykas. Betgi ligšiolinė praktika parodė vieną dalyką. Sutartys pasilieka sutartimis, o kieno kariuomenė yra kuriame krašte, tas ten ir yra ponas. Matant, kad įvairios notos ir griežti protestai įspūdžio nedaro, nebelieka noro ir jų rašyti. Taigi apie tų sutarčių reikšmę galima bus konkrečiau kalbėti, kai ten nebebus svetimos kariuomenės.

Sunku, žinoma, pasakyti,

ar didelė yra Sovietų nuolaidą,

kad jie sutinka pradėti derėtis dėl Vokietijos. Juk tik pradėti derėtis ir tai apie kovo vidurį. Atsiminus, kad pusantrų metų buvo derėstasi vien tik dėl sutarčių su satelitais, galima būti visai tikriems, kad ir čia skubumo rekordo nebus. Pagaliau gi visiems jau aišku, kad Vokietija negali tol gyventi be sutarties, kol vėl iškils koks nors karas. Kasgi, be to, gali abejoti, kad Sovietai iš taikos sutarties su Vokietija laukia sau pliusų. O nesiderint su Vokietija gadinasi vokiečių nuotaika ir pasaulio opinija darosi nepalanki.

Tiesą, Sovietų nuolaidumas

nusiginklavimo ir atominės bombos

kontrolės reikaluose yra jau tam tikra pažanga. Buvo tiek daug ginčų, prieštaravimų ir — štai dabar sutinka. Reiškinys džiuginantis. Bet kažin ir tas džiaugsmas negalėtų sumažėti atsiminus, kad daug lengviau atsisakyti nuo to, ko neturi, ir sužinoti tai, ką kitas turi. Žinoma, gal toks galvojimas nėra 100% pagrįstas, bet panašumo šiek tiek gali būti. Juk, pavyzdžiui, dabar amerikiečiai atominės paslapties visai neatidengia nei savo artimiausiems bičiuliams anglams ir kanadiečiams. Anglams todėl, kad jie turi tam tikrus, atominėje srityje įpareigojančius susitarimus su prancūzais, o per šiuos pastaruosius ne taip sunku ir Maskvai šį bei tą sužinoti. Kanadiečiai gi, pasirodo, nėra per geri paslapčių saugotojai...

Kaip ten bebūtų su tomis nuolaidomis ar kompromisais, bet faktas lieka faktu, kad

„užprašymo" metodas diplomatijoje

yra vartojams daug dažniau negu prekyboje. Jeigu nebūtų „užprašymų", nebūtų iš ko daryti „nuolaidų". Tai ir „derybos" nebeturėtų prasmės. Sako Kinijos krautuvininkas tol nepasako tikros kainos, kol klijentas nusispjovęs nesirengia išeiti iš krautuvės. Tai, žinoma, metodas, kuris reikalauja daug laiko ir kantrybės, bet užsiprašančiai pusei ne tik naudingas, bet kitą sykį sudaro didelio geraširdiškumo įspūdį. „Nebenoriu, girdi, ginčytis. Tegu mano prapuola, nusileidžiu." O faktinai dar visai padorų pelnelį turi...

Kalbant apie kurio nors krašto užsienio politiką, negalima užmiršti vieno dalyko, būtent: užsienio politika nėra koks nors laisvai sugalvojamas ar sukuriamas dalykas, kurį galima, progai ar reikalui pasitaikius, pakeisti, perdirbti ar visai išmesti. Ne. Vaizdžiai tariant, kiekviena valstybė

jau gimsta su jai aplinkybių nustatyta užsienio politika.

Visų valstybių užsienio politika turi daug ir vienodų bruožų. Pvz., kiekviena valstybė siekia savo teritoriją praplėsti, kiekviena nori bendrauti su galingesniu už save ir p. Vienu žodžiu, užsienio politikos tikslų valstybei negalima ir nereikia kurti. Jie jau kiekvienai valstybei yra Apvaizdos skirti. Tik gali atsirasti ar tai pavieni žmonės ar partijos, kurios geriau ar blogiau moka tų tikslų siekti. Kitaip sakant, gali skirtis tik būdai, metodai ir priemonės.

Savaime suprantama, kad nei buvusi nei dabartinė sovietinė Rusija negali ar neprivalo keisti savo užsienio politikos. Gali tik įvairuoti metodais ir priemonėmis — pagal sąlygas ir aplinkybes. Juk kadaise, dar Lenino laikais, labai didelį vaidmenį suvaidino bolševikų užsienio politikos šūkis

taika be ankesijų ir kontribucijų,

arba lietuviškai pasakius, „taika be svetimų žemių užgrobimo ir be karo naštos užkrovimo". Pasikeitė laikai, pasikeitė pažiūros. Dabar Amerika sako, kad jai nereikalingi nei svetimi pinigai nei svetimos žemės, o Sovietai įrodinėja, kad karo nusikaltėliai turi mokėti ir karo nuostolius, o svetimos žemės jiems reikalingos tam, kad užtikrintų jų saugumą. Taigi, „keičiasi plunksnos margo svieto"...

Tad, jeigu kalbėti apie Sovietų užsienio politikos pasikeitimą, gali būti kalba tik apie **metodų**, bet ne esmės pasikeitimą. Jeigu Sovietai dabar daro nuolaidas, tai

buvęs „užprašymas" sudarė jiems didelį pliusą.

Visų pirma, yra iš ko nusileisti iki tol, kol dar turima tai, **kas turima**, t. y., tos žemės, kur stovi Raudonoji Armija. Iki tol Sovietai, taip sakant, gali „trauktis". Žinoma, pradėjus trauktis, kitąsyk sunkiau sustoti. Bet esti ir strateginiai pasitraukimai „į iš anksto numatytas pozicijas". Taip sakoma, bet be rimtos priežasties niekas nesitraukia, nebent tik tada, kai bijoma apsupimo ar iš viso tas pozicijas nebeįmanoma išlaikyti.

Kita vėl vertus, nebūtų joks stebuklas, jeigu

Sovietams būtų reikalinga pauza

vidujiniam ir užsienio politikos sukonsolidavimui. Nors Sovietai yra ir milžiniškų resursų ir energijos kraštas, bet ilgametis karas, frontai, sunki vokiečių okupacija turėjo palikti dideles žaizdas krašto ūkiui, o gal ir nuotaikai. O su įvairiomis repa-

(Pabaiga 7 pusl.)

Juozas Kruminas

Vandenys atgal negrįžta

(Įžanga romanui „Šeštasis medis")

Mes važiavome miesto autobusu, buvo vasara, tu pažvelgei pro langą ir pasakei:

— Žiūrėk, mes privažiuojame pašto rūmus.

— Argi tai nebuvo restoranas? — sakau aš, ir tu juokiesi:

— Kaip atrodytų, jeigu mes sukeistume tuos vardus? Tikrai, nuo dabar aš sakysiu — užeikime į paštą papietauti, arba — būk geras, užbėk į restoraną ir išsiųsk telegramą mano draugei.

Mes ilgai juokėmės iš šitų nesąmonių, visą kelią, tikrai. Švietė sekmadienis, mes buvome nerūpestingi, visiškai nerūpestingi, mes važiavome į Panemunę. Visą sekmadienį mes vaikščiojome po mišką, buvo šilta, jokio vėjo, mes žiūrėjome į saulę ir sakėme: — Kokia saulė! — mes žiūrėjome į pušis ir kalbėjome: — Kokios pušys! Aš ir dabar dar atsimenu, kad nė vienam nerūpėjo nei saulė, nei pušys, aš tetroškau atsiremti alkūnėmis į purias samanas, žiūrėti į tave ir kalbėti visokius gražius dalykus, ir aš žinojau, kad tu nori to paties, bet mes žiūrėjome aukštyn ir kartojome: pušys ir dangus, pušys ir dangus, žalia ir mėlyna.

Mes buvome miške iki vakaro, ėmė temti, ir mes pabūgome, kad mus paliks paskutinis autobusas, ne, ne, tokį ilgą kelią nereikia eiti pėstiems, ir todėl mes palikome pušis. Ir grįždami į miestą mes vėl prisiminėme sumaišytus pastatų pavadinimus, ir vėl mums buvo linksma. Mes neužmiršome jų net ir tada, kai užėjome vakarienauti, ir kad dar labiau pakiltų nuotaika, pasakiau kelneriui:

— Ponas paštininke, prašau mums krupniko ir kavos.

Tikrai, kaip mes juokėmės dėl išpūstų jo akių, dėl stiklų skambėjimo, dėl aplinkui sėdinčių žmonių, dėl savo pačių juoko. Mes buvome tada nerūpestingi ir linksmi, mes mylėjome vienas antrą, tai buvo prieš daugelį metų.

Ir kai aš dabar guliu čia vienas, rankas susidėjęs po galva, kai aš čia taip guliu begalinėje tyloje ir žiūriu į siauro kambarėlio lubas, tikrai, galvoju, tas tiesa — mes turėjome gražių valandų, ne, ne niekuomet šito negalėčiau neigti: ištisos dienos buvo pilnos laukimo ir nerimo, ištisos dienos, nuo ryto iki vakaro. Aš daugelį jų pamiršau, gal tu geriau jas atsimeni? Tikrai, dabar viskas yra ne tas, kas buvo anomis dienomis, prieš daugelį metų, tada mes mylėjome vienas antrą.

Vieną kartą mes nakvojome miške. Mes nuėjome tenai po pietų, buvo dar daug saulės, mes pasitiesėme antklodes, tikrai, mes net atsinešėme truputį konjako ir kalbėjome apie ateinančią naktį: ji turėjo būti žvaigždėta, nes saulė dar nebuvo spėjusi nusileisti, o jau ėmė kristi rasa, taip, mes žinojome, kad tai pranašauja giedrą. Mūsų antklodės sudrėko, mes nusimetėme batus, ir kojos tuojau sašalo gausioj rasoj — bet mes juokėmės ir kalbėjome: tikrai, kaip keista ir gražu: mes nakvojame miške.

O tada atėjo tamsa, ir tu sakei: metas miegoti, vasaros naktys juk tokios trumpos, o paskui tu nori pamatyti su manimi saulėtekį, taip, metas miegoti, kitaip nepabusime laiku. Miegoti, kai tu esi čia pat? Aš ėmiau kalbėti tau — pažiūrėk, kokia tarp medžių tamsa, o juk tamsoje klaidžioja visos negerovės. — Kokios negerovės? — tu klausei mane, ne, ne, pati gerai žinojai, kad aš nieko naujo nepasakysiu, ir vis dėlto tu norėjai, kad aš kalbėčiau, aš jaučiau tai. Ir aš sakiau: — Pavyzdžiui, vilkas eis į Nemuną atsigerti ir praeis pro mudu. Ar tu manai, jis nesustos? Vilkas juk joks džentelmenas, jis puola ir gulintį priešą. Priešą? Ne, argi mes buvome kam nors priešai? Bet žiūrėkit, tu tada pagalvojai, kad vilkas tikrai eis į Nemuną atsigerti ir sustos prie mūsų. Ir tu sakei — tikrai, mes neprivalome užmigti, kai iš kiekvieno tamsos lašo tyko pavojus, tu prisiglaudei prie manęs, aš jaučiau tavo trapius pečius, drebančius nuo šalčio, ir tu kalbėjai: — Taip, mes turime žiūrėti į tamsą, nes vilko akys yra lyg du mažį žiburėliai, jos matomos iš tolo, o bus juk daug geriau, jeigu pavojus bus laiku pastebėtas. Ach, ką ten, tai buvo tik juokavimas, buvo pats vidurvasaris, čia niekur nebuvo vilkų, mes žinojome tai. — Bet dabar tavo galva buvo prie pat manosios, tavo garbanos lietė mano veidą, tavo lūpos buvo arti — mes pamiršome vilką ir pavojų, taip tikrai, mes net nepamatėme saulėtekio, nors nebuvome sudėję miegui nė vienos blakstienos.

— Kokios dabar trumpos naktys, — sakei tu man, ir aš kartojau:

— Tikrai, atrodo tamsa nespėjo prisiliesti žemės ir vėl pakilo aukštyn.

Ir mes žiūrėjome į saulę ir stebėjomės — ji taip aukštai jau buvo pakopusi nuo akiračio, ir kada ji rado laiko visa tai padaryti? Mes nusiprausėme rasa, jos daug buvo prisirinkę ant kadugių, mūsų drabužiai buvo drėgni, mes šalome, bet slėpėme nuo vienas antro drebulį, mes juokėmės ir rinkome kankorėžius, ir svaidėme juos tolyn, ir visa pusiaudienį negrįžome iš miško.

Taip, tai buvo nuostabios dienos, tada mes mylėjome vienas antrą, nuo to laiko praėjo daugelis metų. Ir kai aš dabar galvoju apie anas dienas, aš sakau sau: — Gyvenimas yra tarytum didelis kaspinas: vienas jo galas yra saulėje, o antras šešėlyje — kaip saulė peršvies tirštą šešėlį, kaip aš susigrąžinsiu anų dienų nerūpestingumą? Nesgi tu žinai, kad šitam yra reikalingas jausmas, taip, toks pat, koks jis buvo anais laikais, o jo nėra, jis pasikeitė, po laiko žingsnių ir žodžių našta jis apkrito dulkėmis — ne, ne, sunku jį prikelti, sunku nupūsti dulkes. Ir ką besakyti, mes nutolome vienas nuo antro, mes tapome svetimi, daugelis dienų praūžė pro mus, tarsi pavasario vandenys, taip, tikrai, tie vandenys nusinešė su savim mūsų bendrumą ir mūsų prisirišimą. Ką gi, vandenys atgal nesugrįžta.

Ir kai aš prisimenu šitas dienas ir šituos vandenis, aš kartoju sau: — Aš nežinau, aš nežinau. Šitam reikia didelio jausmo, o jis apkrito dulkėmis. Kas nors pasakytų: — Kartais kyla vėjas ir nupučia smėlį ir žemes, ir viską. Tikrai, tikrai, jis nupučia smėlį ir žemes, ir labai dažnai su visu tuo jis nupučia ir patį jausmą. Tu įsidėmėk, vėjas pavojingas dalykas, širdis bijo vėjo, tikrai.

Tu atsimeni, tada buvo žiema, tiesa, jau ėjo pavasariop, bet sniegas dar žvilgėdavo ménesienoje, tik ką pasibaigęs vasaris. Mes važiavome į turtingo žmogaus vaišes, tai buvo gana toli, ir išlipę iš autobuso mes dar ilgai ėjome slidžia gatve į kalną. Buvo jau tamsu, pūtė šaltas vėjas, bet mes juokėmės ir sakėme: — Keista, milijonierius statosi namus miesto užkampyje, kur nėra net padoresnio susisiekimo. — Bet kai mes pasiekėme vietą — visuose kambariuose degė šviesos, buvo jaukumas ir šilima, staltiesės blizgėjo baltumu, ir šeimininkas šypsojosi kiekvienam iš eilės. Ten buvo puikūs servizai, svečiai norėjo apžiūrėti juos, aukštos krištolinės vyno taurės švietė spalvų gausumu, bet aš nepajudėjau su visais, aš susiradau vietą prie lango, aš tik stebėjau tave. Tu džiaugeisi ir juokeisi bendru juoku, taip, tu pakėlei vieną taurę prieš šviesą ir kartojai: — kaip būtų smagu joje matyti tokajų, tikrai, kaip būtų linksma, juk tai primintų Budapeštą.

Aš stovėjau ir žiūrėjau, ir girdėjau tave, ir nesakiau nė vieno žodžio, aš galvojau: tikrai, kas gi čia nuostabaus, kiekvienas juk turi savo mažas silpnybes, jinai gi buvo Vengrijoje.

Ir tada tu atėjai ir pasakei man:

— Mes padarėme trumpą ekskursiją į porceliano muziejų. Kodėl jūs neprisidedate prie mūsų?

— Kuriam tikslui? Niekad nemėgau rankose laikyti tuščius stiklus.

— Bet taurės yra meniškai puikios, pažiūrėkite, kaip lūžta spinduliai — — —

— Kiekvienas daiktas yra daug gražesnis, jeigu į jį žiūrima iš tolo, sako sena patarlė. Tikrai.

Žiūrėjau, tada šeimininkas pakvietė prie

Dr. J. Pajaujis

Artimos ir tolimos gairės

(IŠ ŠIAPUS ATLANTO ŽIŪRINT)

(Pradžia 1/2-3 Nr.)

IV

Niekas negali šiandien numanyti, kada ir kaip ateis ta valanda, kai pasaulis galės išsivaduoti iš dabartinio „ginkluotų paliaubų" netikrumo, įsiviešpataus tikroji taika ir pavergtosios dabar tautos atgaus laisvę. Kad toji valanda ateis, mes ne tik tai viltimi tikime, bet ir protu neabejojame. Moderninė civilizacija negali ne tik klestėti, bet ir išsilaikyti, neišsprendusi „Vieno pasaulio" problemos. Tik šitai gali trukti ir ilgokai, matuojant laiką žmogaus gyvenimo matu. Gali tačiau ateiti ir anksčiau, negu atsargieji laukia ar net planuoja. Išeina, kad mums tautos reikalų žiūrint, reikia turėti prieš akis ir artimesnes ir tolimesnes gaires. Privalome, žinoma, turėti vieną trumposios perspektyvos „sofort programą", bet greta to yra būtina pasiruošti ir tolimosios perspektyvos kovai. Teisinėje ir diplomatinėje plotmėje, be abejojimo, svarbu apginti mūsų valstybės tęstinumas, ligi šiol nepaneigtas Amerikos ir Anglijos. Tuo rūpinasi mūsų buv. valstybės vyrai. Tikime — jie padarys, ką galės ir kaip mokės. Bet lietuvių visuomenei, ir krašte ir visose emigracijose, reikia pagalvoti apie veiklą per ilgesnį tautos vergijos laikotarpį, panašų į spaudos draudimo gadynę, tik daug sunkesnį. Pasakyti, jog tuo atveju „vistiek iš mūsų tautos nieko neliks" ir jau nuleisti rankas, būtų moralinis sudribimas, nevertas lietuvio charakterio ir palengvinąs priešui tautos naikinimo darbą. Tautos taip lengvai nežūsta, kad ir nedidelės būdamos. Hitleris buvo užsimojęs išnaikinti Europoje visus žydus iki vieno. Per dešimtį metų naikino žiauriausiomis priemonėmis, o tačiau žydų problema ir šiandien tebėra Europoje. Istorijoje turime nemaža pavyzdžių, kai nedidelė tauta (airiai D. Britanijoje, baskai Ispanijoje) per ilgus dešimtmečius veda kovą dėl savo tautos laisvės. Lietuvių tauta savo istorijoje yra turėjusi didžiai tamsių gadynių, tačiau išliko gyva. Turime tikėti mūsų tautos gajumu ir pajėgumu atsispirti net ir sužvėrinto dabartinio okupanto naikinimui.

Tolimąsis gaires statant, daugelis problemų atrodo kitoje šviesoje arba visai naujai iškyla. Virš politiškai-teisinės bei propagandinės akcijos iškyla visa eilė tautinės kultūros išlaikymo klausimų, kurie reikia spręsti ne vieno kurio lagerio ir net gi ne vieno kurio emigracijos krašto rėmuose, o centraliai, bendrautine plotme. Štai visų pirma kultūrininkų kadro paruošimas — mokslo ir mokymo, meno ir dailės amatų, sporto ir kitose srityse, be kurių kultivavimo negali kultūra augti ir išlikti savita. Gyvename čia iš kapitalo, beveik nieko naujo nepagaminame; turime, berods, visą eilę gimnazijų, kurios niekam jauno žmogaus neparuošia, o neturime nė vienos mokytojų seminarijos, iš kurios išeitų pradžios mokyklų mokytojai būsimose kolonijose užjūry. Duodame didelį procentą jaunimo vokiečių aukštosiose mokyklose; tas labai gražu, bet šis jaunimas dažnai pasirenka mokslus, kuriuos už vienų kitų metų galėtų tęsti Kauno ar Vilniaus universitetuose ir tik Lietuvoje galėtų savo žinias pritaikyti. Vaikai nenukreipiami į tokius mokslus, kur jie per nedidelį laiką išmoktų ką nors dirbti. Atrodo, Vokietijos emigracijoje tęsiame seną klaidą — ponų gamybą per gimnazijas ir universitetus. Ar ne laikas būtų čia persiorientuoti?

Ruošiantis ilgametei tautos laisvės kovai, tektų pagalvoti apie tam tikrus institutus, bendrus visai tautai. Pvz., būtinai reikia turėti kurioje nors pasaulio vietoje užsieny Centrinis Archyvas ir Tautos Biblioteka. Jei nepagalvojome apie tą būtinybę, kada buvo laikas Nepriklausomybės metu, tai bent dabar, daug sunkesnėmis sąlygomis, turime iš tų likučių, ką sugraibysime, sulipdyti, kas galima. Šiek tiek medžiagos turi vienas kitas lietuvis užsieny, išeina kiek ir naujų leidinių. Reikia stengtis iš to sukurti nors ir kuklų bendrą rinkinį.

Didelė spraga, ilgam laukui visai nepakęstina, yra centrinės žinių perteikimo įstaigos, Lietuvių Agentūros, nebuvimas. Šiuo atžvilgiu mes po 20 Nepriklausomybės metų esame blogesnėje šiandien padėty užsieniuose, negu 1917-1919 metais. Čia yra apsileidimas ir mūsų diplomatinių agentų, ypač tebeveikiančių Europos kontinente, kuriems tik ši sritis, rodos, ir beliktų. Kartu nedovanotinas pasyvumas paties Vadovaujamojo Centro. Rengiantis darbui ilgos perspektyvos, šitaip toliau negalėtų eiti. Centrinės Europos susižinojimas su pasauliu amžinai nebus taip suvaržytas, kaip ligi šiol. Tad privalome turėti agentūrą, kad galėtume atlaisvinimu pasinaudoti, o nereikėtų laukti žinių po du menesius kad ir, pvz., iš Amerikos arba pasitenkinti gandais. Pagaliau, kai Amerika ir Anglija prispirtinai kalba apie reikalą laisvai pasikeisti žiniomis, tai mūsų pirmoji teisė yra gauti žinių iš tėvynės ir perteikti saviesiems žinias iš pasaulio. Na, žinome, ką reiškia geležinė uždvara. Bet jei šiandien kas paklaustų, kas gi jūsų, nežiūrint į tai, yra savo iniciatyva ir organizuotai padaryta? Ką į tai atsakytų „sprendžiamieji veiksniai"?..

Pagaliau bet kokios veiklos pagrindas — finansinių išteklių klausimas. Apie praleistas galimybes geriau nekalbėti. Šiandien vargais negalais sutelkiamos lėšos daugiausiai naudojamos tremtiniams remti. Kas galėtų neigti, kad yra nemaža skurdo tremtinių gyvenime, kad ne vienas prievarta įtrauktas kariuomenėn lietuvis vėliau atsidūrė paleistas iš karo nelaisvės pusnuogis ir be skatiko! Yra daugiavaikių šeimų, yra našlaičių, yra daug vargo, reikalingo pašalpos. Bet atsiminkime visados, jog mes, atsisakydami grįžti pavergton tėvynėn, daromės politiniais emigrantais, taigi pasiryžėliais daug vargo pakelti, kad tik tuo prisidėtume prie tautos išlaisvinimo. Kiek patirta, tremtiniai duosniai aukoja ir materialinė šalpa ir kultūrinių reikalų rėmimas neturėtų paimti visų tų sunkiai sutelktų lėšų, kad jų neliktų tiesioginiam tikslui, dėl kurio ir visi tremtyje esame. Arklys negali dirbti, negaudamas avižų, bet ką pasakytume apie tokį ūkininką, kurs viską sušertų, nepalikdamas sėjai? O kiek panašiai darosi šiandien. Žinomi atvejai, kad žmonės, stovintieji labiausiai prasikišusiuose kovos postuose, ne tik kad negali perduoti lėšų ten, kur jų labiausiai reikėtų, bet ir patys turi gaišti laiką juodam duondarbiui. Tolimos perspektyvos akcijoje toks lėšų tvarkymas neleistinas. Dalis jų turi eiti į tuojaus sudarytiną Tautos Laisvės Fondą ir būti naudojamos tik tiesioginei paskirčiai.

Čia paliesta tik keletas klausimų, iškylančių tuo atveju, jei tektų gaires nukelti į tolį. Plačiau panagrinėjus, atsirastų jų ir daugiau. Čia iškeltieji yra tokio pobūdžio, kad jais rūpintis visai ne pro šalį bus net ir tada, jei išlaisvinimas pasirodytų artimesnėje perspektyvoje. Priešingai, nes juk paliestieji uždaviniai visokiu atveju ir visokiais laikais turės didelės svarbos tautai. Jų akivaizdoje menkysta atrodo, pvz., kad ir politinių srovių knaibymasis, belipdant teoretiškus substitutus ir varžymasis dėl įtakos juose. Kai mūsų visuomenei vadovaują žmonės įvairiuose užsieniuose prieis įsitikinimo, jog laikas imtis akcijos in the long range, pagal tolimą gairę, tada bus pribrendęs reikalas ir sudaryti iš pakrikusių po visus kraštus lietuvių atstovų vieną Lietuvių Tautos Vyriausią Tarybą, kurios uždavinys būtų, paliekant kitiems organams valstybinę diplomatinę akciją, vadovauti tautos išlaikymo bei išlaisvinimo darbui ir jį derinti bendrautiniu ir visapasauliniu mastu. (Galas)

Sprendžiamieji metai

Esminiai didžiųjų bendradarbiavimo klausimai

Šie metai, rašo New York Times, yra sprendžiamieji. Pasaulio tautų likimą spręs trys didžiosios galybės. Jos savo politinėmis-ekonominėmis filosofijomis yra skirtingos. JAValstybės atstovauja kapitalistinę — laisvo ūkio sistemą, D. Britanija — socialistinę, kuri vis daugiau įsprauždiama į valstybės rėmus, valstybinę ūkio kontrolės formą, ir trečioji galybė — Sovietų Sąjunga — remiasi komunistine-marksistine filosofija — klasių kova, kaip nurodo tas pats laikraštis; ji siekia, be to, dar už savo ribų palaikyti „draugiškas vyriausybes". Štai šios trys galybės, būdamos skirtingos savo ekonomine bei politine struktūra ir koncepcija, turės nuspręsti šiais metais tautų likimą.

New York Times 1947 metų problemų sprendimui numato šiuos du esminius klausimus, būtent:

1) **„ar Rusija su Vakarais susitars** ir

2) **kurį kursą paims JAValstybės savo užsienio ir vidaus politikoje?"**

Nuo šių dviejų esminių klausimų pareis pasaulio tautų bendravimas, o JAV užsienio politikos kursas išryškins, ar bus galima rasti bendrą kalbą tarp Vakarų ir Rytų.

Iki šiol Vakarams šiaip taip pasisekė susitarti su Rytais dėl penkių ašies vasalinių kraštų taikos sutarčių, kurios vasario 10 d. turės būti pasirašytos. Nors oficialiai apie susitarimą kalbama, kaip apie didelę pažangą Europos politinei stabilizacijai, bet iš tikrųjų taip nėra. Sumner Welles N. Y. Herald Tribune apie šias taikos sutartis šitaip rašo: **„Tiktai oficialus propagandistas gali pasakyti, kad Balkanų sutartys teikia bet kurių pažadų taikai ir laisvei rytiniame Viduržemio krašte".** Tai taip vertinamas pirmasis susitarimas.

Iki šiolei Vakarų ir Rytų susitarimus reikia vertinti dvejopai: patį susitarimo faktą ir sutarties vykdymą. Praeitis parodė, jog Vakarams formaliai susitarti su Sovietų Sąjunga pasisekdavo, nors tatai pareikalaudavo didelės kantrybės ir nemaža laiko. Tačiau sunku budavo išgauti, kad Sovietų Sąjunga ar jos okupuoti kraštai vykdytų sutartyse numatytus įsipareigojimus. Jeigu, sakysime, 1945 metais Maskvos konferencijoje ir pavyko susitarti dėl laisvų ir demokratinių rinkimų pravedimo Balkanų kraštuose, tai tų susitarimų įvykdyme pasireiškė didžiausias skirtumas. Panašiai buvo Jaltoje susitarta dėl būsimų rinkimų Lenkijoje. O šiandien mes žinome, kad toji sutartis nevykdoma. „Pravda" net rašo, jog vicepremjeras Mikolaičikas esąs apskritai nusistatęs prieš demokratiją ir nenuostabu, kad tūkstančiai ūkininkų partijos narių, pareigūnų bei kandidatų buvo suimti ir neprileidžiami prie balsavimų.

Vadinasi, iki šiol nepasisekė tikrai sutvarkyti nei Balkanų nei Lenkijos klausimų. Jeigu toks susitarimas ir būtų aprobuotas, tai jis dar negarantuotų reikiamos taikos ir laisvės, numatytos JT chartoje bei Prezidento Roosevelto paskelbtose keturiose laisvėse. Šios dvi problemos esmėje lieka dar neišspręstos, neminint jau vykstančių kaimyninių nesusipratimų tarp karališkosios Graikijos ir komunistinių Balkanų kraštų, kurie yra Rusijos orbitoje ir jos karinėje kontrolėje. Jau šiandien Tito reikalauja iš Austrijos kai kurių sričių.

Kovo 10 dieną prasidės didysis bandymas tarp Rytų ir Vakarų — tai **Vokietijos ir Austrijos** problemų sprendimas. N. Y. Times nurodo, kad „griežtas Vokietijos padalinimas į okupacines zonas esąs atviru konfliktu šiame galingame krašte su 59.500.000 gyventojų ir 142.000 kv. mylių plotu, esančiu Europos širdyje". Šios problemos narpliojimas parodys, kuria kryptimi rikiuojamas pasaulis.

Artėjant sprendžiamiems momentams, mums svarbu žinoti, kuriomis sąlygomis JAValstybės darys susitarimus. JAVprezidentas Trumanas

(Pabaiga 6 pusl.)

stalo, pasidarė nedidelis triukšmas, ir kai aš susiradau savo vietą — tu sėdėjai toli, tikrai, garbingoje vietoje, tu visą laiką juokeisi ir kartais žvilgterėdavai į mane, ir man buvo taip, tarsi aš būčiau mažas žmogelis, pakliuvęs į milžinų puotą. Bet man taipgi buvo pastatyta viena tų garsiųjų taurių, jon buvo pripilta vyno, spinduliai lūžinėjo jos kraštuose, ir linksmo juoko pertraukoje tu atsisukai į mane ir pasakei:

— O ką, argi ji negraži ir iš arti?

Bet žiūrėkite, tada mane apėmė pyktis, nežinau dėl ko, ar dėl tavo staigaus klausimo, ar dėl viso šito vakaro, ne, ne, tikrai nežinau dėl ko, ir aš šaltai atsakiau tau:

— Taip, bet pilni stiklai visi gražūs.

Šeimininkas buvo nepatenkintas, tu buvai nepatenkinta, keli svečiai žvilgterėjo į mane su neslepiama ironija — tiek to, galvojau aš, tiek to, kodėl gi aš būtinai turiu būti toks, kokio iš manęs čia norima, kodėl gi būtinai — — net jeigu čia esi ir tu. Ir mane apėmė dar didesnis apmaudas, ir aš pakėliau visą pilną taurę ir išgėriau ją vienu ypu.

Tikrai, kokių malonių ten buvo žmonių: kažkuri ponia pasiūlė savo taurę, visą pilną taurę, kažkas pradėjo pasakoti nekaltą anekdotą, kad nukreiptų į šalį daugelį žvilgsnių — bet aš sėdėjau ten savo vietoje, atkakliai žiūrėdamas į tave, taip, aš užsidegiau papirosą, nepasiprašęs leidimo rūkyti.

Bet tada kažkas prisiminė muziką, iš tikrųjų, negi reiks ir pasenti prie šito puikaus stalo, ne, ne, ką gi, reikia pašokti, būtinai, juk dar taip anksti, paskutinis autobusas eina po dvyliktos. O, be to, argi maža čia vietos ir pernakvoti, ar ne tiesa, šeimininke, juk tokie namai, tikras stebuklas.

Aš sustabdžiau tave linksmą, pakilusią nuo stalo, aš pasakiau tau:

— Jeigu jūs dabar vyktumėt namo, aš palydėčiau jus iki jūsų namų durų su didžiausiu malonumu.

— O jeigu aš vyksiu vėliau, jūs to malonumo jau neturėsite?

Aš perkandau šį tavo juoką, aš atsakiau, tarytum nieko nebūčiau supratęs:

— Nežinau, čia taip nejauku, tikrai, man net nuostabu, kas čia jus taip riša? Jūs nevažiuojate?

— Ne, aš noriu pašokti.

Tu nuėjai, ir aš galvojau: kiekvienas turi savo mažas silpnybes, vieni tuštumą, kiti užsispyrimą.

Aš išėjau į prieškambarį, didelė krūva paltų kabojo kabykloje, kai kurie svečiai buvo tik ką atvykę, smulkūs lietaus lašai blizgėjo ant jų skrybėlių. Lauke pustė, kartais sniegas prisiplakdavo prie lango stiklo.

Aš stovėjau čia ir klausiausi linksmo triukšmo iš vidaus, ir niekas ten nepasigedo manęs, niekas neatsiminė, niekas, tikrai. Šeimininkas vaikščiojo po visus kambarius, jis rado mane prieškambaryje ir paklausė — gal būt, aš jau rengiuosi namo, ne juk dar taip anksti, pati linksmybė dar tik prasideda, ne, ne, namai juk nepabėgs.

— Žinoma, — atsakiau aš jam, — pati linksmybė dar tik prasideda. Ne, aš nesiruošiu namo, tikrai, juk čia taip nepaprastai malonu, ne, ne, aš dar pabūsiu.

Ir aš įėjau į vidų ir susiradau vietą prie lango — lauke šėlo pūga, aš girdėjau, kaip sniegas daužėsi į langų stiklus. Šalia spiegė radijo priimtuvas, ir tu šokai visą laiką, visą laiką, ligi vėlyvos nakties, ir tada mes išėjome slidžia gatve atgal, ir kol pasiekėme į miestą einantį autobusą, buvome apsnigti ir sušalę.

Aš palydėjau tave iki tavo namų durų, ir grįždamas namo galvojau apie visą šitą vakarą. Snigo? — ne, argi snigo, aš nuėjau pusę kelio, buvo labai šilta, aš atsisagsčiau paltą ir nusimoviau pirštines. Ir aš galvojau apie margas krištolines taures, apie tokajų ir apie tavo akis, apie blyškias akis, kurias aš mylėjau. Pūtė vėjas? — Ne, ne, buvo šilta, aš atsisagsčiau švarką ir liemenę, aš nusirišau nuo kaklo skarelę ir įsidėjau ją į kišenę. Aš buvau jau netoli savo namų, bet aš pasukau užuolankine gatve. Ir aš galvojau, kaip tu šokai visą laiką, ir kai lydėjau tave, tu nekalbėjai nė vieno žodžio, ir kai atsisveikinau — tu nepasakei nieko, ir dabar aš ėjau, ir buvo labai šilta, aš atsisagsčiau marškinių apykaklę.

Savo kambaryje aš užsidegiau šviesą ir stovėjau viduasylyje, aš stovėjau ten ir galvojau apie viską, ir negalėjau išskirti nė vienos minties; ir negalvodamas nusimečiau paltą, ir pajutau, kad esu sustyręs ir susnigtas, taip, lauke šalo ir snigo, ir pūtė stiprus vėjas, tikrai.

Ir kas gi buvo atsitikę? — Nieko. Aš buvau netaktiškas, tu šokai visą naktį, lauke pūtė šaltas vėjas. Kitą rytą aš nebeatsikėliau, ir visą dieną ne, ir dar kelias dienas ne.

Ir kas gi buvo atsitikę? — Nieko. Tu aplankei mane, tu kalbėjai daugelį dalykų, tik nė vieno žodžio apie aną naktį, tik nė vieno žodžio apie anas vaišes. Tikrai, tu net atnešei man dvi raudonas gėles, aš įmerkiau jas į stiklinę, jos ilgai stovėjo prie mano lovos. Vieną rytą aš neradau jų. Šeimininkė man paaiškino, kad gėlės nuvyto, niekas negelbėjo, vanduo buvo keičiamas kasdien, bet jos nuvyto. Tą dieną tu pajuokavai, kad aš, pagaliau, jau įstengiau atsikratyti tavo gėlių, ir aš pasakiau:

— Gėlės numirė senatve.

Ir aš galvojau: gėlės numirė, o aš pasveikau, ir širdis pasveiko, bet nuo to laiko ji bijo vėjo, tikrai. Nesgi vėjas nupučia žemes ir smėlį, ir dulkes, ir dažnai su tuo jis nupučia ir patį jausmą. O kaip gi širdžiai be jausmo? Tu nepagalvojai niekad, kaip gi būti širdžiai be jausmo? Ji svyruoja tada kaip nendrė, ji prisilenkia prie vandens — ten šalta, ji lenkiasi į krantą — ten nyku, — ne, ne, kaip gi būti širdžiai be jausmo?

Ir kai aš dabar galvoju apie tai, ką mes turėjome ir ką mes praradome, ir kai aš galvoju, ar mes tikrai praradome jausmą — aš negaliu nusikratyti kai kurių prisiminimų, taip, tikrai, man rodos, kad iš naujo prisikelia senieji gyventos dienos. Nes matai, gyvenimo kaspinas susideda iš gijų, o gijos eina tarytum paralėlės — nėra įvykio, kuris neatsikartotų, tik gal kitose formose ir kitose sąlygose, tačiau gija yra ta pati. Aš žinau, kad gyvenime niekas negrįžta atgal, diena nuėjo, ir su tapai senesnis, ir kiekvienas įvykis, kuris atsikartoja, tave atranda jau vyresnį. Tačiau jausmas yra visuomet tas pats, jis nesikeičia, praeina metai, ir jis yra nepasenęs nė viena valanda. Ir būna atsitikimų, kad jis apkrinta dulkėmis, ir širdis tampa panaši į nendrę, ji lankstosi į vandenį ir į krantą — kaip gi būti širdžiai be jausmo. Tada išsišauna paralelės, ne jausmo, ne, to aš netvirtinu — įvykių paralelės, fatališkos, neišvengiamos, keistos paralelės. Ir širdis galvoja, kad ji gyvena tuo pirmą kartą, ir paskui mato, kad tai tik atsikartojimas, ir vėliau pastebi, kad tai nėra pirmas atsikartojimas.

Šiandien vėl lyja, ir kai aš negaliu ir negaliu atitraukti akių nuo lietaus, aš galvoju, kaip mes vieną dieną buvome sulyti iki paskutinio siūlo, tikrai, nė vienos siūlės nebeliko sausos, vanduo bėgo per mus, kaip per medžio lapą audroje. Ir kai aš taip galvoju, aš prisimenu, kaip aš vieną kartą buvau sulytas, kol dar nebuvau pažinęs tavęs, ir kaip dar vieną kartą, daugelį metų prieš tai. Ir aš vėl galvoju, kad gyvenimo kaspinas yra išaustas iš gijų, ir jo raštas yra toks, kad gijos eina paralelėmis.

Pro mus praėjo karas, ir mūšiai, ir emigracija, daugelį metų mes negirdėjome nieko kito, tiktai šiurkščius žodžius, juose mes neminėjome širdies, tikrai ne.

Ir kai daš dabar žiūriu pro langą, aš negaliu galvoti nieko kita, tiktai: žalia ir mėlyna, pušys ir dangus. Ir ateina prisiminimai, ir nėra kietų žodžių, nėra nieko, kas primintų mūsų skurdžią dabartį, tokia yra padėtis, ir baisu, kad ji nesubyrėtų, todėl tai aš ir noriu tau papasakoti vieną istoriją. Ne, ne, aš nenoriu joje teisinti savęs, parodydamas gyvenimo paralėles, bet jeigu tu paklausysi jos nors valandą — nors valandą negalvosi apie šiurkščius dalykus. Nes matai, šitos dienos mus prislėgė ir supančiojo, jos atėmė iš mūsų viską, apie visus dalykus mes kalbėjome su šaltu šiurkštumu, ir nuo šito krinta dulkės ant jausmo — o kaip gi būti širdžiai be jausmo?

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Kultūrinėmis temomis prabėgomis

Vyt. Alantas

Karui pasibaigus, mes būvome labai pasiilgę spausdinto lietuviško žodžio ir kiekvieną raštą gaudyte gaudėme. Tai buvo pirmas mūsų tremtinės spaudos laikotarpis. Paskum atėjo kritikai ir užstojo kita gadynė. O po kurio laiko kritika užsikrėte skriningo psichozu. Per skriningą, kaip per kuliamą mašiną, imama leisti mūsų rašytojai, mokslininkai, laikraštininkai. Kitos profesijos tuo tarpu, tur būt, tik dėl to paliekamos ramybėje, kad joms nėra progos pasireikšti viešai.

SKRININGAS LIETUVIŠKAME PARNASE

Aplink „Tremtinių Mokyklą" susispietė skrininguotojų komisija, kur. nutarė „išvalyti" lietuvių rašytojų brolija. Ne taip seniai to žurnalo kritikai išskriningavo Santvarą. Paskutiniame numeryje (5-6) komisija, susidedanti iš Kazoko, Miškino, Kaupo ir Miliušiaus, padarė skriningą Nagiui, Kėkštui, šių eilučių autoriui ir Vykintui. Vykintas už savo žurnalą „Mintį" gavo „deletanto" rezoliuciją, o aš už savo novelių rinkinį „Ant siūbuojančios žemės" „paviršutiniškumo", „dirbtinumo" ir kitų panašių charakteristikų. Kitaip sakant, atiduok DP rašytojo kartelę ir pasieškok darbo kitur. Nežinau kaip jaučiasi mano draugas Vykintas, o kai dėl manęs, tai aš „Tremtinių Mokyklos" skrininguotojams palieku ir toliau „garbingą" pareigą vieniems rašytojams išdavinėti „pripažinimo diplomus", o kitiems dosnia ranka dalinti pakaruokliškus sprendimus, jei tik žurnalo redaktorius mano, kad tai pasitarnaus mūsų literatūrai...

Neliesdamas savo kritikų, apie „Tremtinių Mokyklos" recenzavimo metodus vis dėlto norėčiau truputį pakalbėti. Apie Juozo Kėkšto eilėraščių rinkinius „Rudens dugnu" ir „Staigus horizontas" rašo tas pats Santvaro skrininguotojas Leonas Miškinas. Pastebėjęs, kad „Kėkšto poezijoje yra dar ir šiais laikais nebesuprantamo išorinio modernizmo liekanų" ir kad „dabar kai kurie kadaise madni poezijoje vaizdai bei išsireiškimai atrodo esą poezijos archyvo dalykai", recenzijos autorius pasisodina Kėkštą prie stalo ir jam sako: tavo poezija nesavarankiška, joje jaučiama Borutos įtaka. Ir tai „įrodo", pacitavęs Kėkšto porą strofų, o Borutos necituoja nė vienos eilutės. Iš ko skaitytojas gali susidaryti nuomonę, kad tarp Kėkšto ir Borutos poezijos iš tikrųjų yra panašumo? Jei taikyti metodą, kad recenzijos autoriui „taip atrodo", tai tada galima bet kurį autorių išskrininguoti. O juk tas pats Miškinas „Tremtinių Mokyklos" puslapiuose reikalavo „objektyvios kritikos"!

Toliau Miškinas pareiškia, kad Kėkšto „poetiniu talentu ir nuoširdumu mes visiškai neabejojame". Ačiū Dievui, nežiūrint atsilikimo, pasidavimo svetimoms įtakoms, atestacija ne tokia jau bloga. Bet „baigdamas, rašo Miškinas, aš vis dėlto norėčiau reikalauti iš autoriaus, kad jis nesustingtų tose pačiose formose... O šis reikalavimas yra pasitikėjimo autoriui išraiška".

Matote, Kėkšto likimas kabojo ant plauko: jam tik tik nebuvo pareikštas nepasitikėjimas... Kyla klausimas: kas būtų atsitikę, kad Miškinas jam būtų ėmęs ir pareiškęs nepasitikėjimą? Ar tada Kėkštas būtų turėjęs atsistadydinti iš poetų? Bet mums džiaugtis dar nėra ko: jei Kėkštas nepatenkins Miškino „reikalavimų", tai, pasirodžius kitam jo eilėraščių rinkiniui, jis vistiek išlėks iš poetų kolegijos. Aš nenoriu kištis į „Tremtinių Mokyklos" redakcijos kompetenciją, bet kažin ar jau nebūtų gana tos išpūstos didybės manijos šiaip jau rimtam žurnalui?

Ir dar vienas Miškino objektyviosios kritikos deimančiukas. Toje pačioje recenzijoje jis rašo. „Būtų daug ką galima rasti šiose knygose gera ir pagyrimo verta, bet kas yra gera, tai savaime aišku ir be pagyrimų". O kas yra bloga, tai savaime suprantama ir be kamantinėjimų, ar ne tiesa? Kam tada berašyti recenzijas? Mes lig šiol buvome pripratę galvoti, kad recenzentas pirmiausia ieško veikale kas yra gera ir tik paskum kalba apie jo trūkumus, bet tai, tur būt, bus jau „pasenėjusi" pažiūra.

Gero vėjo, ponai „Tremtinių Mokyklos" skrininguotojai. Varykite toliau savo darbą, tauta jūsų neužmirš...

VISŲ INTELEKTUALŲ SKRININGAS

Jei Miškinas su savo kolegomis išsijuosę darbuojasi lietuviškame parnase, tai atsiranda ir tokių jų pasekėjų, kurie norėtų „patikrinimą" išplėsti ir platesniems pabėgėlių intelektualų sluogsniams. „Minties" antrame numeryje yra paskelbtas straipsnis „Pedagoginiai kurjozai" kurio autorius J. Jašinskas pervaro per pedagoginį koštuvą visus „garbinguosius rašto žinovus" kaip jis sako, poetus, rašytojus ir žurnalistus. Straipsnis ne piktas, truputį humoristinis. Jo autorius neranda nė vieno rašytojo, žurnalisto ir pedagogo, kurio skelbiamos mintys atitiktų šių dienų tremtinio tikrovės reikalavimus. Rašytojus jis kaltina pesimizmu. Pacitaves po vieną Babicko, Bradūno, Tyruolio, Brazdžionio ir Santvaro eilėraščių strofą, tiesa, gan pesimistinę, jis daro išvadą, kad skaitytojas ten nerandąs „dvasinės duonos, kuri sustiprintų jo jėgas, pakeltų nuotaiką, paskatintų valios jėgas, o vieton to jiems tie, kurie savo dvasinėmis galiomis stipresni turėtų būti ir ne tik save, bet tūkstančius jų gerbėjų reikiamoje aukštumoje išlaikytų, užritina ant krūtinės aštrų, sunkų dvasinės materijos akmenį".

Amžina rašytojo ir skaitytojo santykių problema. Kas gi rašytojas yra: pranašas, pedagogas, dvasinių žaizdų gydytojas-slaugytojas? Ar viskas kartu? Laisvoje Lietuvoje niekas iš rašytojo nereikalavo būti nei pranašu, nei pedagogu, nei žaizdų gydytoju, nes niekas pranašais netikėjo, niekas didaktinės literatūros nemėgo, ir niekas nesirgo tokiomis dvasinėmis žaizdomis, kurių pats nebūtų galėjęs išsigydyti. Ypač buvo griežtai neigiama didaktinė literatūra. Buvo reikalaujama duoti tikrą, gera meno kūrinį kaipo tokį, be jokių tendencijų ir didaktikos. Anais laikais, perskaitęs literatūros veikalą su pedagoginėmis tendencijomis, greičiausiai tas pats Jašinskas būtų sušukęs: nereikia pedagogikos, duokite mums gryno meno veikalų!

Teisybė, atsimainė laikai, atsimainė galvojimas ir troškimai. Šiandie rašytojui statomi kiti reikalavimai. Iš jo laukiama „dvasinės duonos", kuri patenkintų dvasinį alkį ir stiprintų energiją. Rašytojui sakoma: mes dvasiškai alkani, mes paklydome idėjų ir jausmų chaose, mes pavargome, sustiprink mūsų silpstančias jėgas, parodyk mums kelią, išpainiok prieštaravimus ir pasakyk, ką mes turime daryti. Kitaip sakant, būk pranašas, pedagogas ir žaizdų slaugytojas. Misija labai garbinga ir atsakinga. Bet kas yra „dvasinė duona"? Rašytojui atrodo, kad ta „duona", kurią jis šiandie duoda skaitytojui, yra kaip tik ta, kurios reikia. Bet pasirodo, kad rašytojas klydo. Bet ar iš tikrųjų jis klydo?

Rašytojo ir skaitytojo santykių problema nėra tokia paprasta, kaip atrodo paminėto straipsnio autoriui. Reikalauti iš rašytojo pedagogikos, gerai, bet gal rašytojas kaip tik nėra pedagogas, o tik rašytojas? Jis savo straipsnyje mini keletą rašytojų, bet neranda nė vieno pedagogo-rašytojo, nors ir plačia prasme imant. Ir pagaliau iš keletos pacituotų eilučių negalima daryti išvadų apie visą autoriaus kūrybą. Nė vienas iš paminėtų autorių neužritina ant krūtinės tokių aštrių „dvasinės materijos akmenų", kaip kad Jašinskas nori mus įtikinti. Mano nuomone; pacituoti keturias eilutes ir tvirtinti, kad rašytojas prislegia skaitytoją „dvasinės materijos akmeniu" yra nesąžininga. Pvz., jis cituoja Bradūno šiuos žodžius:

Apsunkusias kojas velku
Molėtu lauku.
Gūdžiai švokščia aplinkui miškai.
Ir man rodos viskas niekai.
Mano žemė įmirkus krauju,
Aš jau netikiu rytu nauju.

O tas pats Bradūnas kitoje vietoje sako:

O tikėk, jie sugrįš, tarsi paukščiai, visi,
Iš svečių, tolimųjų kraštų —
It žvaigždė pro miglas patekėsi šviesi,
Vėl laisva ir šventa kelsies tu.

Kas atsidėjęs skaitė Babicko, Bradūno, Brazdžionio ir Santvaro eilėraščius, tas rado ne tik pesimistinių, bet ir raminančių, viltį keliančių ir kitokių eilėraščių. Netendencingas skaitytojas ten rado sau „dvasinės duonos", tik jos nerado pedagoginės literatūros mėgėjas Jašinskas. Kad jis nerado, tai jo reikalas, bet kad, pacitavęs po vieną strofą, jis nori savo nuomonę įpiršti ir savo skaitytojams, tai jau jo metodai nebe kuo teisiskirią nuo „Tremtinių Mokyklos" kritikų.

Kalbos kampelis

12. Kaip geriau sakyti: tremtis, ištremtis, ištrėmimas ar kaip kitaip?

Iš šių visų žodžių kaip terminas yra geriausias ir patogiausias **tremtis -ies:** viena, jis yra trumpas ir labai patogus vartoti; antra, jo darysena yra ne tik labai sena, bet dar tebėr gyva ir gana plačiai vartojama. Tos rūšies žodžiai yra su priesaga **-tis** sudaromi iš pirminių (paprastųjų) veiksmažodžių ir visų pirma turi abstrakčią, veiksminę reikšmę, pvz. **būtis** „būvis, buvimas, gyvenimas, gyvenimas, egzistencija", **džiūtis** „džiova", **klotis** „sėkme", **mintis** „Gedanke", **pjūtis** „pjovimas, Ernte", **sprūstis** „susigrūdimas, kamšatis", **žlugtis** „žlugimas, skalbimas", **žūtis** „pražuvimas, pražūtis" (plg.: mūsų **būtis** viena **žūtis**) ir kt. Taip pat nemaža šiokių darinių turime ir konkrečios reikšmės, pvz. **gniūžtis** „gniužis, gniužulas", **liūtis** „lietingas laikas", **milžtis** „vienu kartu pamelžtas pienas, Milchertrag", **sagtis** „Schnalle", **svirtis** „Brunnenschwengel", **žiotis** „plyšys, gili duobė", ds. **žiotys** „įtaka, Mündung" ir kt. Tuo būdu ir **tremtis** gali būti „trėmimas, Verbannung", taip pat tremtinių gyvenimas, ištrėmimo vieta, Verbannungsort" ir kt. Kad priesaga **-tis** gali reikšti vietą, rodo dar šie pavyzdžiai: **padėtis** „padėjimas, podėlis, Aufbewahrungsort", **pirtis** „Badestube" (šalia **„perti**, tvoti, lupti, vanoti"), **sritis** „sukrautų malkų eilė; šūtis; tarpas, ruožas", toliau „apygarda, Gebiet" (šio daiktavardžio šaknis yra **sri-**, plg. žem. **srija** „apygarda") ir kt. Taigi mūsų **tremtis** gali visiškai atstoti anglų **exile** „trėmimas", vok. **Exil** „trėmimas, trėmimo vieta" ir kt. Dėl to, mums atrodo, geriau būtų ir būsimąjį rašytojų almanachą pavadinus ne „Ištrėmimo metai", bet „Tremties metai".

Dėl darybos yra gerai sudaryta ir **ištremtis**, bet kaip terminas ji nėra teiktina: viena, čia mes pirmiausia turime reikalo ne tiek su rezultatyvine, kiek su trukmine (trukimo žymimąja) sąvoka, todėl čia priešdėlis nebūtinai reikalingas, plg. **tartis** (gyvas žmonių kalbos žodis!) „tarimas, Aussprache, prc. prononciation" (**ištartis** jau galėtų būti „ištarmė, dekretas", pvz. piršlio oracijose ir kt.); antra, šios rūšies priešdėliniai daiktavardžiai turi dažnai jau kiek kitokesnę, ribotesnę reikšmę, pvz. **įtartis** „įtarimas, Verdacht", **nuotartis** „pabarimas, vainojimas, priekaištas; trūkumas", **prapultis** „prapuolimas", **sutartis** „sutarimas, Übereinstimmung, Vertrag" ir kt.

Netikras pinigas literatūroje

WALTER SCHMIELE

Vyrai, rašantieji knygas, jas skaitančiųjų yra laikomi pavyzdiniais teisybės tarnais. Pati knyga yra teisybės užstatas. Tai yra parašyta — tai reiškia tiek daug, kaip: tai yra tiesa. Kas šiek tiek netiki, yra tų, kurie šiek tiek tiki, lengvai įtikinami nurodant knygą. Aš skaičiau juoda ant balto — tuo yra daugiausiai sumušamas tas, kuris neskaitė juodo ant balto. Ir atsitinka, kad daugelis teisingųjų be knygos, jiems tai nepastebint, yra nugalimi vieno melagio su knyga.

Tik mažai skaitytojų šiek tiek žino nepaprastą turtingumą literatūros, kurioje klastojimas ir suvedžiojimas suvaidino vaidmenį. Maža kas žino vardus, kurie šiuo keliu įsiveržė literatūros istorijon. Ir čia yra mažų nusidėjėlių, kurie buvo nutverti, ir didelių, kurie taip pat buvo nutverti, bet kuriems buvo atleista. Literatūrinių klastojimų istorijon, kuri dar nėra parašyta, įžengs gražus atstovų skaičius visų kultūringų tautų. Nė viena negali tvirtinti nepakliūsianti.

Pvz., Anglijoje 18-jo amžiaus pradžioje iškilo žmogus, pasivadinęs Georg Psalmanazar, pasisakęs kilęs iš Formozos salos. Šventumu ir apsukriu liežuviu priartėjo jis prie aukštosios dvasiškijos. Londono vyskupas išreiškė jam pasitikėjimą, teigdamas, kad jis esąs vienintėlis krikščionis, buvęs Formozoje, ir, sėkmingesniam kitų jo tautiečių atvertimui, leido išversti anglų katekizmą į formoziečių kalbą. Greitai pasirodė šito Psalmanazaro kitas darbas, pavadintas „Istorinis ir geografinis Formozos aprašymas", patraukiąs pasakojimas apie salos papročius, apeigas, istoriją ir geografiją. Nežiūrint plaukus šiaušiančių netikrumų, knyga Anglijoje buvo gausiai išplatinta ir atnešė autoriui dideles pajamas. Kai pagaliau kito misijonieriaus aprašymais Psalmanazaro melagingas leidinys buvo išaiškintas, išgalvoti formoziečiai ir toliau naudojosi įtakingų žmonių palankumu. Tik po jo mirties — jis suseno labiau, kaip dauguma garbingų žmonių, būtent, iki 84 metų — iš jo memuarų sužinojo nustebę anglai, kad knyga apie Formozą buvo fantazijos produktas, sukurtas sensacijų troškulio, išnaudojant skaitytojų pasitikėjimą.

Vokietijoje 19 a., Goettingeno studentas Friedrich Wagenfeld, sukėlė dėmesį tariamu atradimu finikiečių tautos kronikos, kurią jis viename laiške pranešė anuomet garsiam orientalistui Grotefend. Šios žinios svarbumas išmanomas tada, kada žinoma, jog pažinimas išnykusios finikiečių istorijos labiausiai rėmėsi menkais graikiškųjų autorių liudijimais. Žinomas Filonas iš Byblioso yra pirmoje vietoje. Jei Wagenfeldo radinys būtų buvęs tikras, būtų jis užpildęs didelę mūsų istorijos tuštumą ir patenkinęs visų istorikų troškimus. 25-ių metų studentas Filono iš Byblošo išleido klasiškuoju graikišku stiliumi devynias knygas, kuriose finikiečių istorija buvo parodyta genialiu išradingumu ir apgaunančiu kalbingumu. Milžiniškas suklastojimas moksle, kur viešpatavo griežtai objektyvi kritika, suklaidino mokslininkus, kol jie tai išaiškino. Įvykis rodo, kad ir mokslo lauke žmogus lengvai tampa auka apgavikų, kurie tikrovės audinyje parodo jam jo troškimų ir sapnų figūras. Taip pat ir čia apgautieji metasi pilni pagiežos ant niekdarių, kurių klastingi vaizdai jiems vis dėlto buvo taip saldūs ir malonūs.

Beveik visada yra slaptas ir žinomas noras iš anksto pasisakyti dėl literatūrinių klastų. Tai liečia taip pat suklastotą čekišką, iš karalienės dvaro rankraštį, kurį atrado filologas Vaclovas Hanka. Šitame rankraštyje buvo labai senos ir puikios čekiškos dainos apie pergalingas čekų kunigaikščio kovas prieš saksus ir lenkus 10 amžiuje. Šios patriotiniais tikslais mokslininko suklastotos dainos iki 1857 m. visam mokslininkų pasauliui buvo svarbiausias šaltinis. Tik tada sužinota, kad Hanka buvo didesnis poetas, kaip kalbotyrininkas.

Tragiška asmenybė literatūros klastotojų tarpe yra anglų poetas Thomas Chatterton. Dar šešiolikmetis, 1769 m. paskelbė jis eilę eilėraščių, kurių senoviškas charakteris patraukė žinovus. Chatterton pastebėjo, tai nesą jo nuosavi eilėraščiai, bet viduramžių vienuolio Thomas Rowley. Rankraščius jis gavęs iš savo tėvo, kuris juos radęs senoje Bristolio bažnyčioje, dėžėje. Specialistai greit atpažino pseudo-viduramžinius eilėraščius, kaip klastojimą. Betgi jie viesai sakė, jog reikia laikyti stebuklu, kad toks jaunas žmogus taip negirdėtai valdytų senas eilėraščių formas ir taip giliai įsijaustų į viduramžių dvasią. Lieka užtektinai keista, kad šitas gabus jaunolis pasitenkino tik eilėraščius ano vienuolio atkūręs: jie, kad ir viduramžišku tonu paskelbti, vaizduoja dėmesio vertą triūsą, kuris literatūros istorijos iki šiandien nėra pamirštas. Čia pasireiškia paslaptingas sąryšys genijaus, priverstinai supinto su melaginga mistifikacija... Nuo publikos pašaipų palūžęs, Chattertonas, net 18 metų neturėdamas, nusinuodijo.

Pasaulis nori būti apgaunamas... Šia sena, tylinčia skaitytojų sutartimi su autoriais remiasi gausios literatūrinės mistifikacijos, su kuriomis susiejami patys garsiausi vardai. Taip Balzakas antrašte „Monsieur de Paris" parašė tariamus Paryžiaus budelio Samsono prisiminimus. Apgavimas buvo vėliau atidengtas. Po to, 1863 m., pasirodė tikrieji Paryžiaus budelių šeimos memuarai. Jų leidėjas, Henry Samson, paskutinis budelių dinastijos atstovas; ši knyga turėjo didelį pasisekimą. Tik po dešimtmečio sužinota, kad ir šie tikrieji memuarai buvo suklastojimas. Jų tikrasis autorius buvo tūlas žurnalistas, kuris nusigyvenusiam paskutiniam Samsonui už jo tylėjimą sumokėjo 30.000 frankų.

(Nukelta į 6 pusl.)

Lietuvių Bibliografinis Archyvas praneša

Lietuvių Bibliografinis Archyvas, įsisteigęs pereitą rudenį Šveicarijoje, Berne, dėkoja leidykloms bei atskiriems asmenims, atsiuntusiems jam savo leidinių. Jis prašo leidinius jam siuntinėti ir ateityje.

Ryšium su susisiekimo sunkumais, tenka nugalėti nemaža kliūčių, kol leidiniai pasiekia „Archyvą". Kai kurie asmenys yra maloniai sutikę telkti pas save „Archyvui" skirtus leidinius. Anglų zonoje pasižadėjo talkininkauti p. Kazys Kemežys ([23] Seedorf bei Zeven, Litauisches Lager). Todėl prašoma anglų zonoje esančias leidyklas malonėti siuntinėti leidinius (galimai po 2 egz.) p. K. Kemežio vardu.

„Archyvui" daug pasidarbavo p. Alfonsas Braziulis ([14b] Ravensburg/Württ., Anton Bruckner Str. 3, Französische Zone). Leidyklos, kurioms parankiau siuntinėti leidinius p. A. Braziulio vardu, prašomos taip daryti ir ateityje.

„Archyvas" tiksi, kad jam pavyks nugalėti visus sunkumus. Jis ir ateityje laukia paramos iš leidyklų, kurios, neabejojama, supranta ir įvertina reikalą telkti emigracijos sąlygomis išeinančius leidinius.

Lietuvių Bibliografinio Archyvo adressas: Berne (Switzerland-Suisse), Karl Spittelerstr. 22, Dr. A. Gerutis.

P. S. Kiti laikraščiai prašomi perispausdinti.

200-sis „Čiurlionio" Ansamblio koncertas

Š. m. sausio 25 d. „Čiurlionio" Ansamblis savo nuolatinėje gyvenamoje vietoje Dettingen/Urach mini savo 200-jį koncertą.

Į minėjimą pakviesta prancūzų okupacinės valdžios atstovai ir lietuvių visuomenės bei spaudos atstovai.

„Čiurlionio" ansamblio atstovai Liuksemburge

Š. m. sausio 7 d. „Čiurlionio" ansamblio vadovas A. Mikulskis su atstovais buvo nuvykęs Liuksemburgą pasitarti dėl koncertų angažamento Liuksemburge ir dėl koncerto įdainavimo Liuksemburgo radiofone.

Su radiofonu dėl įdainavimo į magnetofono plokšteles principiniai susitarta.

Su teatru dar vedami pasitarimai. Išsprendus kai kuriuos techniškus reikalus, vykimo data į Liuksemburgą paaiškės vėliau.

Jeigu pavyktų pilnai išspręsti sakytą užsimojimą, būtų nemažai pasitarnauta lietuviškajai propogandai už Vokietijos ribų, turint galvoje, kad Liuksemburgo radijo stotis yra populiari ir plačiai Europoje klausoma.

(b)

Sprendžiamieji metai

(Pradžia 4 pusl.)

savo paskutinėje kalboje pareiškė, kad **JAValstybės nesutiksiančios su tokiais taikos patvarkymais, kurie prieštarautų gyvybiškai svarbiems pastovios ir teisingos taikos principams.** Gi dėl politikos su Sovietų Sąjunga buvo taip pasakyta: **„Mūsų politika Sovietų Sąjungos atžvilgiu bus vykdoma tokiais pat pagrindais, kurie taikomi ir kitoms tautoms."** Senato prezidentas ir užsienių reikalams komiteto pirmininkas senatorius Arthur Vandenbergas pareiškė, kad JAV politika Rusijos atžvilgiu būsianti griežta ir draugiška. Sie JAV prezidento bei senatoriaus pareiškimai teikia vilčių, kad JAV susitarimų su Sovietų Sąjunga sieks tokiais principais, kurie bus pageidaujami ir kitoms tautoms. Vadinasi, vienašališko susitarimo netenka laukti. Tatai lyg ir garantija mažosioms tautoms.

Nežiūrint į tai, Sovietų Sąjunga ir jos satelitai nesilaiko sudarytų sutarčių ir eina savitu keliu, kuris net nesiderina su viešais jų vadų pareiškimais. Sovietų Sąjungos vestoji politika yra dviveidė — viena reiškiasi per propagandos prizmę, o antroji — reališkai. Jų vyriausybės vyrai ne kartą yra pareiškę, jog jie nenori kištis į kitų tautų reikalus ir nori su jomis kalbėtis kaip lygus su lygiu. Toks pareiškimas priklauso, aišku, prie propagandinės politikos. Realistinė politika ryškiai matosi Balkanuose, Lenkijoje, okupuotoje Vokietijoje, Korėjoje ir Pabaltijo kraštuose. Jei Sovietų Sąjunga laikytųsi principo nesikišti į kitų tautų vidaus reikalus, tai Lietuvoje neištatytų kandidtu į aukščiausią tarybą Stalino, kurio įsakymu yra tas kraštais okupuotas, apiplėstas ir tauta naikinama. 1920 metais sudarytoji Lietuvos su Rusija sutartis turėtų būti atstatyta ir užmegzti draugiški santykiai. Einant šiuo keliu, DP klausimas būtų seniai išspręstas, lygiai taip pat Europoje sukurta taika.

Kuria kryptimi vyks didžiųjų galybių bendradarbiavimas, teks palaukti Maskvos konferencijos. Jei Sovietų Sąjunga savo propagandinę politiką paverstų realiaja, galėtume drąsiai žiūrėti į šviesų bendradarbiavimą, tačiau kol ji nuo dabar vedamos linijos neatsisakys, tol Europoje ir visame pasaulyje lauktos stabilizacijos nebus. N. Y. Herald Tribune savo vedamajame rašo: „Būtų, žinoma, lengvabūdiška manyti, jog tarp Sovietų Sąjungos ir Vakarų Demokratijų skirtumai yra išspręsti..." Taigi, tikram bendradarbiavimui visur įgyvendinti lieka dar daug kas nugalėti.

A. Audronis

Švabija ir švabai

K. Obolėnas

ŠVABU MANĘS NEVADINK

Apie švabą yra daug legendų, visokių istorijų. Net ir pasakų meisteriai broliai Grimai savo duoklę ponui švabui atidavė. Tai ir suprantama, nes gyveno greta švabų ir, kaip kaimynus, gerai pažino juos. Reikia pasakyti, kad visi kūriniai apie švabus, seniau ar vėliau sukurti, nekaip juos atestuoja ir rodo švabus esant bukais ir nieko gera nelinkinčiais žmonėmis. Ir tik šių savybių dėka jie nepavojingi kitiems.

Keiksmažodžių sąraše švabas užima labai žymią vietą. Pavadinti švabu ne švabą — reiškia stipriai įžeisti jį, o prie „švabo" pridėti „būdvardį", jau yra toks didelis užgavimas, kad ta pačia akimirka reikia laukti reagavimo.

Ar iš tikrųjų tokie švabai, kokiais jie vaizduojami? Aš pusantrų metų išgyvenau švabų žemės, galima sakyt, širdy, kalnuose, maž daug ten, kur švabai mažiau civilizacijos ir kultūros įtakų pajiesti, taip sakant labiau laukiniai (atsiprašau — labiau originalesni); visokių reikalų su jais turėjau, už tat tariuosi juos šiek tiek pažįstąs, bet jei kas mane dabar pavadintų švabu, dievaži, nesusilaikyčiau ir skelčiau į tarpragį. O aš, turiu pasakyti, esu taikingas žmogus, Gal trisdešimt metų kaip nesu ką mušęs ir atgal gavęs. Taigi, kaip sau nori prieteliau, bet švabu manęs nevadink.

KUR GI YRA ŠVABIJA

Gaila, nesu geografas, už tat negalėsiu tiksliai Švabijos ribų apibrėžti. Viena kas man aišku, tai, kad Švabija yra pietiniame Viurtemberge. Jos strimakaulis (tai yra stuburkaulis) iš pietinio Badeno elna Bodeno paežere į Bavariją. Žinau, kad Konstancos ir Augsburgo vyskupijos yra švabų vyskupijos. Švabų istorija? — Atsimenu, kad Švabijoj vėliau, kaip kur kitur užgeso ragana spirginę laužai ir kad čia, bet ne kur kitur buvo sudeginta paskutinė ragana. Vadinasi, švabai savė, iš šitos pusės, paskutiniai užakcentavo.

Didelių miestų Švabijoj nėra. Ulmas — be abejonės buvo švabiškas miestas, bet subombarduotas, Štutgartas — panašiai, bet jame daug ir ne švabų gyvena, Augsburgas — iš dalies.

Švabų kraštas kalnuotas, vyrauja žemės ūkis, o Algojuj — pieno ir sodų Gražus kraštas, bet čia gyvena švabai. Tokiais kraštutinumais tik stebėtis tenka. Niekaip negali žmogus suprasti, kas ką nori įveikti: graži gamta švabus, ar švabai gražią gamtą. Daugiau aš jau netikiu pasakymu, kad jei gražus kraštas, tai ir malonūs žmonės.

ŠVABIJOS ŽEMĖVAIZDIS

Švabų kalnai nedideli, daugiausia medžiais apaugę. Vasarą labai malonus akiai žemėvaizdis. Kelių daug ir vaismedžiais apsodinti; didieji keliai smaluoti, beveik visi trečiojo reicho laikais pagerinti. Daugumas švabų gyvena kaimais ir vienkiemiais. Trobesiai mūriniai, savotiški, priešnaciniais laikais statyti.

Kaip žemės ūkis, taip ir visas švabų gyvenimas iš kraštutinumų susideda. Laukai rėžiuoti, kartais tokiais siaurais rėžiais, kaip rankšluostis pločio ir tokiais ilgais, kad galas dingsta kaž kur už akiračio. Ir greta šito anachronizmo, matyti puikios viensėdijos arba kitas kraštutinumas — bekraščiai dvaro laukai.

Kuo švabai ūkininkai verčiasi — ilga kalba. Dažnai ir jų verslas iš kraštutinumų susideda. Kai kur viską augina, kai kur — tik žolę karvėms, net ir bulvių sau nesodina, kai kur matai vien tik sodus ir pievas. Švabo ūkininkavimą lemia tradicija.

Tradicija Švabijoj tiek stipri ir atkakli, kaip tas jaučio sprandas, kurio švabas aria ir važiuoja. Ką darė švabo prosenelis prieš šimtą metų, tą dabar kartoja jo ainis. Švabui neatrodo pasenusios prosenelio idėjos ir galvosena, nepurto jo net senelio dėvėtos kelnės. Atvirkščiai, juo jos senesnės, labiau nusiblizginusios ir apsivėlusios, juo labiau jis jomis didžiuojasi. Tai trumpos, odinės kelnės, kurias švabas užsimauna vasarą. Mano šeimininkas turėjo seniausias kelnes; jų pavydėjo apylinkės švabai. Jos buvo tokios storos, kaip antklodė, iš tolo dvokė visom žėmėje esamom smarvėm. Pirmykštė jų spalva per ilga buvo blukus ir perblukus ir panešėjo supuvusios mėsos spalvai. Jis labai gailėjosi, kad neturi įpėdinio ir dabar nežino, ką su šia „šeimos relikvija" daryti. Atjausdamas švabo sielvartą patariau kelnes nunešti tada madoj buvusio folkšturmo virtuvei, idant sriubą išvirtų. Sakiau, iš tokio dalyko visam batalionui sriubos užteks.

Švabo prosenelį nuo ainio mažai kas skiria, — tik pagausėjusi civilizaciją ūkio apyvokoj, bet ne gyvenimo būdas ir darbo metodas.

Elektra, žemės ūkio mašinos, srutoms laistyti vamzdžiai, geresni trobesiai atsirado tik po pirmojo pasaulinio karo. Visa tai jiems buvo duota pigiai ir kredituota ilgam laikui. Taigi, pirmojo karo pralaimėjimą švabai realiai pajuto. Kada antrasis karas ėjo šuniui ant uodegos, ta aplinkybė nejaudino švabų, o kai kurie jau sudarinėjo planus, ką turės įsigyti po karo. Tai ne paradoksas, bet istorinis faktas.

BŪDINGAS KVAPAS

Niekur mėšlas nėra taip susietas su žmogaus gyvenimu, kaip Švabijoj. Kai įsižiūri švabo gyvenimą ir panagrinėji jį, kartais netikėtų išvadų prieini.

Švabo trobą nuo tvarto skiria visai siaura riba: virtuvė arba mažas prieškambaris. Tačiau oras bendras ir kvapas — tas pats. Kad tvartas butui daro įtaką — visuotinas reiškinys, bet kad būtų atvirkščiai — neteko matyti.

Labai didelę savo amžiaus dalį švabas praleidžia mėšle. Per dieną kelis kartus jis iš tvarto jį kapsto į kiemą. Kieme krauna į krūvą (būtinai netoli buto durų). Dalį mėšlo paverčia srutom, srutas veža statine į lauką arba leidžia vamzdžiais ir ten laisto.

Švabas mėšlu apskretęs, mėšluota jo žmona ir vaikai, nes mėšle žaidžia; mėšlo pilna kieme, virtuvėj ir kur kitur. Bendrai, mėšlas Švabijoj taip įsigalėjęs, kad jis stipriai laiko „savo naguose" ne tik kaimą, bet ir miestą. Paimkim, pav. ne senuosius švabų miestų namus, bet naujuosius, moderniškuosius, paskutiniu laiku pastatytus, kurie daugiur sudaro iš tsas miesto dalis. Situose namuose mėšlo įtaka visam butui preciziškai išspręsta per išvietes. Atrodo bute maža išvietė, bet kaip biauriai ji orą dvokina smarvė net kupron lenkia. Tai ne viskas. Išviečių rezervuarai tokie, kad juos reiktų dažnai išsemti. Išsėmus srutos piliamos aplink namelį. Taigi, bute nuo išvietės, aplink namus — nuo srutų. Taip ir mėšlinėjasi švabas ir mano, kad taip ir reikia, kad nuo šito „aukso" niekur nepabėgsi.

Vienas, gerai Švabiją pažįstąs mūsiškių, kurtą, plaukiant Bodeno ežeru, klausia mane:

— Kodėl Švabijos pakrantėj švyturių nėra?

— Saliamoniškas klausimas, — sakau.

— Ten švyturių nereikia. Krantą jūrininkai jaučia iš kvapo. Jei nedvokia — krantas toli; jei smarvė didėja — laivas plaukia į krantą.

ŠVABAS — LABAI UŽIMTAS ŽMOGUS

Jis ištisą dieną juda, vadinasi, dirba. Jo darbo sparta — miegališka, darbo būdas ir metodas — prieštvaninis. Visas jo gyvenimėlis susideda iš judėjimo, keiksmų ir maldų. Oi kaip pamaldus švabas. Kiekviena proga jis meldžiasi, ypač prieš valgį. Tada malda būna kolektyvinė. Meldžiasi visi, kurie ruošiasi valgyti.

Didelis švabo pamaldumas nereiškia jo taurių savybių gausumo. Nežinau ar kas kitas labiau sakramentus niekina, kaip švabas. Ir vos tik spėja pasimelsti, kai pradeda keiktis. Ir taip iki sekančių maldų.

Valgo švabas dažnai, bet trumpai. Valgis — šiais laikais relatyvus dalykas, bet kad kada būt geriau švabas valgęs, nedaug duomenų išliko. Valgio klausimo užtat geriau neliesti, nes negi žmogus tik tam gyvena, kad valgytų?

Modernesnis ūkininkas, kartais, sau pavėlija didelį liuksusą. Jis vidurdienį, taip sakant, privirsta pogulio. Bet gula ne į lovą, o greta jos, ant grindų, panašiai, kaip katinas, taip, kaip stovi: nei užsikloti, nei pasikloti jam nereikia. Ir kai pamatai tokį vaizdą, tai be ceremonijų pradedi spręsti filosofinį klausimą: kas, pagaliau, kam priklauso — švabas lovai ar lova švabui?

Kai peržvelgi švabo gyvenimą, išnagrinėji jo veiklą ir susumuoji pliusus su minusais, tai prieini maž daug tokią išvadą: iš 24 valandų švabas 8 miega, 1 meldžiasi, 15 minučių valgo, o likusį laiką — juda ir kiaulystes kitiems daro.

Iš vokiečių mes geriau prūsus pažįstame. Prūsą palyginęs su švabu pamatai didelį skirtumą. Švabas nuo prūso skiriasi išvaizda, ūgiu, kalba, būdu ir būdingomis savybėmis. Pav. prūsas tam tikra prasme žinomas tik po pietų, o švabas — prieš piet.

Prūsas stambus, nutukęs, veidas švyti sveikata ir jėga, švabas gi — smulkus, pilko, kampuoto, netaisyklingo veido, be jokių pretenzijų į sveikatingumą ir dar mažiau — į grožį. Nesveikų švabų labai daug. Dažnai, ypač Algojuje, sutinki švabus tokio storumo kaklais, nelyginant, kaip olandų karvės tešmuo. O toks kaklas — baisus dalykas, sako struma, kuria tik peiliu galima nuskutinėti — kitokio vaisto nėsą. Ir kai kuriems lietuviams, ypač jaunesnio amžiaus, pusmetį pagyvenus Švabijoj, pradėjo kaklai storėti. Pastebėję — pabėgo iš Švabijos. Ir aš, kas vakaras, guldamas, vis pamieruoju kaklą — ar nestorėja. Kartą žvėriškai nusigandau, nes matuoklė parodė 68 centimetrus. Nusiraminau išsiaiškinęs, kad matuoklė rodo kaklo storį kartu su skrybėle.

Švabo tipas, jei taip kalbėtum (koks, pagaliau, ten tipas) — ne tipas, bet visų tipų mišrainė. Švabijoj paskendusią rasi Afriką ir Aziją, bet juodų švabų neteko matyti. Žiūrint švabus traukiny ar kitame kuriame susibūrime, prisimena vieno filosofo pasakymas, kad žmonės vis į ką nors panašūs: į gyvulius paukščius. Pagal tokią koncepciją Švabijoj yra daug moterų, panėšinčių į kiškius. Toks panašumas susidaro iš sumailėjusios burnos ir dantų. Priešakiniai dantys: du viršuj ir du apačioj tokie stambūs, ilgi ir taip iš lūpų lenda, kad rodos, kiekvieną akimirką pasirengę kokį kopūstą graužti.

Toks, maž daug, švabo laukininko „vidurkis". Palinkimų, žinoma, yra kaip į vieną pusę, taip ir į kitą. Tai priklauso nuo kultūros ir civilizacijos įtakos. Taip pat yra ir išimčių. Tačiau apie švabus pakaks. Kitą bent kiek pakalbėsime apie jų žygius.

RYŠKIOSIOS ASMENYBĖS

Rumunijos Mykolas

Spalių 25 d. jam, karaliui, sukako 25 metai. Tai dar visai jaunas vyras, tačiau kiek daug jis jau yra pergyvenęs! Jo praeitis yra sunkumais išvagota, gi ateitis prislėgta neaiškumų šmraiste.

Karalių skaičius Europoje pastaruoju metu žymiai sumažėjo ir vis mažėja. Jo karjera tačiau savo originalumu žymiai skiriasi nuo kitų Europos monarchų praeito kelio.

Istorija Rumunijos Mykolui lėmė būti karalium du kartus. Pirmąjį kartą dar jis neturėjo šešerių metų — 1927 m. liepos 20 d. Mirus karaliui Ferdinandui ir tėvui Karoliui atsisakius savo teisių, jis, mažasis „Mihai", turėjo įžengti į sostą. Jo pirmoji karalystė truko 3 metus ir staiga buvo nutraukta — 1930 m. birželio 8 d. Rumunijon grįžo jo tėvas Karolis ir pradėjo valdyti Karolio II vardu. Mažasis Mihai tampa „didžiuoju vojevoda" ir gauna Alba Julia princo titulą. Vėliau Bukarešte nutarta ištrinti šį originalų Rumunijos istorijos epizodą — visas laikotarpis tarp Ferdinando mirties ir Karolio grįžimo paskelbtas „niekingu dinastiniu požiūru".

Tačiau ir Karolis II neilgai džiaugėsi savo sostu. Praėjus 10 metų, 1940 m. rugsėjo 6 d. fašistų įvykdytas perversmas priverčia karalių atsižadėti sosto ir bėgti į užsienius. Ir štai jaunasis Mykolas, 19 m. vyras, vėl tampa karaliumi. Kokia sunki našta jaunam valdovui didžiojo karo sūkuriuose!

Jis priverstas pripažinti „conducatorių" Antonesco. Šis pastarasis pasiskelbia „valstybės šefu", nors Mykolas ir toliau nominaliai lieka suverenu. Mykolas su daug kuo turi sutikti: vokiečių įžygiavimu į Rumuniją, pasirašymu trišalio pakto ir svajone tapti „Didžiaja Rumunija" ligi pat Odesos. Tačiau 1944 m. svajonės dingsta: tai karinis palūžimas ir invazija

1944 m. rugpiūčio 23 d. užėmus Jassy, Mykolas įsako maršalui Antonesco pakeisti savo politiką. Šis atsisako, ir Mykolas jį suima.

Atsikratęs Antonesco, jaunasis karalius paskelbia karą Vokietijai, pradeda flirtą su anglo-saksais ir sovietais. Bando sudaryti „tautinės vienybės" vyriausybes — jos tačiau nepatinka Maskvai. Pagaliau 1945 m. kovo m. galingasis Višinskis primeta Mykolui komunistą Petru Groza. Prasideda naujoji era: kaip ir Bulgarija, Rumunija įjungiama į sovietinės orbitos sistemą. Anglo-saksai toli, ir rumunų žemę trypia raudonųjų karių batai.

Mykolas lyg belaisvis savo rūmuose. Rusai jį toleruoja. Stalinas apdovanoja sovietišku Pergalės ordinu. Groza, aklas Maskvos įrankis, suorganizuoja „Demokratinį liaudies frontą".

Tuo tarpu Mykolas savo tautos nuolat mylimas. Tradicinės krašto partijos dažnai vykdo manifestacijas ties... karališkaisiais rūmais. Tačiau Mykolas nieko negali padaryti tų partijų labui. Tiesa, jis sugeba paskelbti „karališkąjį streiką" — pasitraukia nuo valstybės reikalų, atsisako tvirtinti ministerių įsakus.

Lapkričio 19 d. rinkimai įrodė Grozos vyriausybės politikos kryptį ir sutvirtino TSRS įtaką.

Kokia gi Mykolo ateitis? Ar jis dar ilgai išsilaikys „soste"? Juk jis tebėra karaliumi tik Stalino malonės dėka, Stalino, kurs pažįsta rumunų tautos prisirišimą prie savo suvereno ir nenori aštrinti krašto nuotaikų. Bet ar Mykolui negresia Jugoslavijos Petro II-jo ir mažojo Bulgarijos Simeono likimas? Kiekvienu atveju mažiau jam bėra šansų panešėti Graikijos Jurgiui, jam, Mykolui, būnant suverenu monarchijos, vis labiau ir labiau raudonėjančios...

Dipl.

Svarbesniosios datos 1946 m.

(Pradžia Nr. 1/2)

LAPKRITIS

6 d. Sukako metai, kai Berlyne mirė žymusis visuomeninkas dr. Jonas Šliupas.

9 d. Laikraštis „Apžvalga", kuris pastaruoju metu ėjo 3 kartus per savaitę, minėjo metines. — 9 div. štabo pulk. (Amerikiečių armijos) DP reikalams Augsburgo stovykloje turėjo pasikalbėjimą su tautybių atstovais dėl repatriacijos. Visų tautybių atstovai jam pareiškė savo nusistatymą esamose sąlygose.

9-10 d. Lebenstedte lietuvių evangelikų suvažiavimas.

10 d. Sukako metai, kai mirė žymus kovotojas dėl Lietuvos laisvės av. kpt. Stasys Jasiunskas.

12 d. Freiburge, Augustiner Museum, atidaryta dviejų žinomų dailininkų: Adomo Galdiko ir Vytauto Kazio Jonyno kūrinių paroda.

15-16 d. Augsburgo stovykloje įvyko visuotinis lietuvių studentų atstovų suvažiavimas.

17-18 d. Tuebingene pirmasis studentų sambūrio „Šviesa" skyrių atstovų pasitarimas aktualiaisiais reikalais.

19 d. Augsburgo lietuvių stovykloje lankėsi JAV krašto apsaugos viceministeris Dorr, kuris kalbėjosi su išvietintais asmenimis.

20-22 d. Regensburge bažnytinės muzikos studijos dienos.

23 d. Lietuvių stovyklose iškilmingai atšvęsta Kariuomenės šventė.

GRUODIS

5 d. Tremtinių spauda ir visuomenė minėjo 5 metų sukaktuves nuo prof. Šalkauskio mirties.

12 d. Prancūzų okupuotoje Vokietijos zonoje pertvarkyti tremtinių komitetai (panašia tvarka, kaip ir anglų okupuotoje Vokietijos zonoje). Jie toliau lieka tik kaip ryšių įstaigos tarp DP ir UNRRA-os ir prancūzų okupačinės valdžios įstaigos.

17 d. Spauda ir visuomenė minėjo buv. Lietuvos Respublikos Prezidento dr. K. Griniaus 80 metų sukaktuves.

23 d. Savaitraštis „Tėviškės Garsas" šventė metines sukaktuves.

Vytautas K. Prutenis

Netikras pinigas...

(Pradžia 5 pusl.)

Pralinksmina, jei vienas didelis vyras pakliūva į kito suklastojimą. Tai tinka rusų poetui Aleksandrui Puškinui ir garsiai Prosper Mérimée suktybei. Jo „Ilyrų dainos" buvo sąmoningas publikos suvedžiojimas, kuriuo Mérimée iki savo mirties didžiavosi. Jis rašė jas Ilyrijoje, šiandieninėje Dalmacijoje, visai nebuvęs, būtent, sau kelionpinigiams į ten užsidirbti; paskelbė jis jas kaip tikrąsias to krašto dainas. Žinovai buvo suklaidinti, ir Puškinas lygiai penkiolika šių tariamai tikrų Mérimée liaudies dainų išvertė į rusų kalbą.

Literatūrinio klastojimo naudai pasakytina, kad jis rečiau už kitų sričių apgavimus kyla grynai dėl materialinių priežasčių. Daugiausia čia pasireiškia motyvai, giliau įsišaknyję, kaip godumas. Reikšmingi literatūriški klsatojimai reikalauja neįprasto dvasinio mokslumo, ir Schotten Mac Pherson žinomas „Ossian" ir kitų keltų bardų dainų suklaustojimas rodo, kad klastojimo energija pajėgia laimėti dvasinę galybę. Literatūros klastotojai, kurie nėra tik plagijatoriai, visada atneša kažką originalaus, kažką, ko dar nėra, — kitaip, kaip paveikslų klastotojas, nukopijavęs Rembrandtą ir parduodas savo paveikslus už tikrus.

Skaitytojams pagaliau belieka pagalvoti, kad literatūros klastotojas vis dėlto nėra pavojingiausias melagis ir suvedžiotojas. Jis ateina dažniausia pavyzdingame tariamo tikrumo teisingumo kailyje, ir apgautieji, kurie skaičiuojami gausiai milijonais, dažnai sužino per vėlai, jog jie dar kantresni yra buvę už popierių, kuriame jiems buvo sumeluota.

Vertė J. Biržys

Amerikos rūpesčiai dėl DP

New York Herald Tribune rašo apie skaudų DP likimą. Jame aprašoma Hanau stovyklą, globojanti 6.000 DP, kurie laukia pasaulio sprendimo, nulemiančio jų likimą. Toliau pastebima laikraštyje, kad DP išlaikymas guląs ant amerikiečių mokesčių mokėtojų, o DP būklė negerėjanti, nors jiems išlaikyti 1947 metais skirta 100 milijonų dolerių.

DP problema ne tik esanti labai svarbi politiniu, ekonominiu ir humanitariniu požiūriu, bet ji nešanti dar trinties ir su Rusija.

Amerikiečių zonoje esą apie 100.000 pabaltijiečių, kurių lietuvių mažiau negu vienas procentas tepareiškęs norą grįžti į Sovietų okupuotą sritį. Panašus entuziazmo trūkumas jaučiamas ir latviuose bei estuose.

Karinės įstaigos sako, jog apie 175.000 DP, išskyrus žydus, yra greičiau apgyvendintini negu repatrijuotini. Svarbu esą palaikyti jų moralę, nors apie pusę jų yra gavę vienokio ar kitokio darbo. Kol jie nebūsią apgyvendinti, tol jų padėtis blogėsianti. Pastangos priversti juos asimiliuotis su vokiečiais sulauktų nepasisekimo, nes jie esą daug nuo savo kaimynų vokiečių rankų nukentėję. Šiuo metu lenkų ir pabaltijiečių apgyvendinimo planas daug pareinąs nuo Sovietų pažiūrų. Kol Sovietai neatsisako nuo savo interesų satelitinių kraštų DP atžvilgiu, tol kiti kraštai delsia su šių žmonių kaip emigrantų priėmimu, nes nenori rizikuoti pykčio su Sovietų Sąjunga.

Tuo būdu dabar maža tėra tokių DP, kurie galėtų daryti ką nors kita, kaip laukti su viltimi, kad valstybės vyrai, kurie sprendžia pasaulio problemas, pašalins skirtumus ir padarys tai, jog bus galima likviduoti šią žmonių tragediją, paveldėtą iš Vokietijos nacių.

Malonu pažymėti, kad šiam objektyviam straipsniui pagrindą davė toks pat JAV okupacinės kariuomenės G 5 skyriaus pranešimas.

BALTŲ SVARGYBINIŲ KUOPŲ REIKALU

Sudarius Scheinfelde dvi sargybinių kuopas, į šią stovyklą ėmė lankytis lietuviai tremtiniai iš daugelio Vokietijos vietovių, teiraudamesi apie galimumus įstoti į tokią kuopą. Scheinfeld'o Apylinkės Komitetas, kuriam buvo pavesta organizuoti tas kuopas, norėdamas sutaupyti kelionės vargą ir išlaidas visiems, kurie ketina vykti į Scheinfeldą šiuo reikalu, prašo jų nuo tokio žygio susilaikyti, nes tuo tarpu tolimesnių kuopų sudarymas yra sustojęs.

Jei ateityje susidarytų galimumų priimti dar daugiau lietuvių į tokias sargybinių kuopas, visi bus painformuoti per savo apylinkių komitetus.

Asmeninis vykimas kiekvienu atveju neturi jokios prasmės ir sudaro tik nereikalingą laiko gaišinimą ilgoje kelionėje.

Scheinfeldo Apylinkės Komitetas

KALBĖJAU APIE PABALTIJĮ...

AP iš Frankfurto praneša, kad buvęs „Chicago Tribune" korespondentas, Donald Day, iškalėjes 9 mėnesius, dabar JV kariuomenės paleistas. Jis buvo kalinamas už tai, kad karo metu jis trumpu bangų siųstuvu iš Vokietijos kalbėjo 5 mėnesius. Jis pareiškė taip:

„Aš kalbėjau tai, kas man patiko. Aš neveikiau jokia propagandos linija. Aš tiktai kalbėjau apie tai, kas įvyko Baltijos srityje, kur aš 20 metų buvau „Chicago Tribune" korespondentu, aprašydamas Lenkijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos „patekusių į Rusijos rankas, likimą".

Skautai LRK talkoje

(Atkelta iš 2 pusl.)

salėje skautai vėl surengė pasilinksminimą. Pagal paskaut. Subatkevičiaus projektą skoningai dekoruotoj salėj ypatingą įspūdį darė Gedimino pilis, virš kurios staugė Geležinis vilkas. Viršuj jos, nelyginant virš Vilniaus šalies garso simboliškai skambėjo išrašyti Vinco Kudirkos žodžiai: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia"...

Abiejų parengimų (sausio 9 ir 12 d.) kaip iniciatoriaus ir organizatoriaus našta teko tunto adjutantui paskaut. Subatkevičiui, kuris šiais skautų pasirodymais tarė lyg ir atsisveikinimo žodį, pasitraukdamas iš aktyvios skautiškos veiklos. Skautai, kurių vienu iš pirmųjų organizatorių jam teko būti ir L.R.K. Dillingeno skyrius, kurio kason iš jo užsispyrimu suruoštų minėtų pramogų gautas visas grynas pelnas RM 758,85 buvo įnešta, o taip pat ir Dillingeno bendruomenė negreit pamirš pagal išgales ir laiko sąlygas artimo labui nudirbtojo darbo.

Atsikėlus į čia Kleinkoetzo stovyklai su energingu paskaut. Bobinu, girdėti, iš skautų sulauksime ir daugiau panašių laužų, už ką stovyklos gyventojai būtų labai dėkingi.

Čiobrelis

Ar gali keistis...

(Atkelta iš 3 pusl.)

racijomis, kaip ir visada, taip ir šį kartą nelabai sklandžiai eina. Gi krašto gyventojai po tokio didelio karo įtempimo ir istorijoje retai girdėto laimikio, savaime suprantama, laukia greitesnio ir didesnio gyvenimo pagerėjimo. Tad kalbos apie kokius nors grėsiančius karus arba reikalą įtempti visas jėgas pasiruošti tokiam karui vargu ar taip 100% gali bekelti visuotinį entuziazmą. Juo labiau, kad patys baisieji ir patentuotieji fašistai — Hitleris ir Mussolini griuvo, o Franco — ir mažiukas ir labai toli, — sunku, ką nors įtikinti, kad jis Sovietams būtų taip labai pavojingas. Taigi reiktų manyti, kad ir kokio naujo karo idėja Sovietų žmonėse vargu ar šiuo laiku būtų labai populiari.

Turint prieš akis visas šitas tarptautines ir Sovietų vidaus ekonomines ir politines aplinkybes, galima sutikti su tais, kurie mano, kad Sovietai kiek keičia savo užsienio politikos taktiką ir daro vadinamas nuolaidas. Tos nuolaidos jiems patiems yra reikalingos ir, be to, pagerina pasaulio opiniją prieš Maskvos konferenciją, kurioje kaltinamųjų suole sėdi buvusi Sovietų karo sąjungininkė — hitleriškoji Vokietija. Užtat ir kai kuriems teisėjams tenka susirūpinti savo opinija. Tačiau pasaulis jau yra gerokai apsiratęs su Sovietų „naujomis" linijomis. Jų buvo ir ekonominėje, ir religinėje, ir vidaus politikos srityse (liberališkiausia konstitucija pasaulyje!). Panašiai, kaip ir kitose valstybėse. Trumpai gal galima būtų šias mintis užbaigti rusišku priežodžiu „chot ty i v novoj kože, da serdce u tebia odno itože" (lietuviškai: nors tu ir naujame kailyje, bet tavo širdis ta pati).

Veda N. Cirtautas

SPORTO ŽINIOS

STUDENTAI SPORTUOJA

Gruodžio 29 — sausio 10 d.d. Hinterzartene (Schwarzwald) YMCA — YWCA ir akademinio jaunimo sambūrio Šviesa pastangomis buvo surengta slidininkų stovykla. Stovykloje dalyvavo apie 80 lietuvių, keliolika latvių ir kt. Daugiausia dalyvių buvo iš Tuebingeno, be to, iš Stuttgarto, Karlsruhe, Bonnos, Augsburgo, Muencheno ir kt. Slidinėti sąlygos buvo labai palankios. Kurie iš viso nemokėjo, tie pralaužė pirmuosius ledus, kurie jau nebuvo pradžiokai — pasitobulino. Buvo surengta eilė išvykų į tolesnes apylinkes. Varžybinėj sryty buvo apie 4 km lenktynės vyrams. Pirmą vietą laimėjo K. Valiūnas, 2. Vadsis (latvis), 3. Kemežys.

Vakarais dideli pasisekimą turėjo stalo tenisas. Sausio 1 d. įvyko rungtynės tarp Tuebingeno akademinio sporto klubo Vytis ir Hinterzartene atostogaujančių Paryžiaus studentų. Vytiečiai laimėjo 8 - 1 ir moterys 3 - 0. Rungtynes stebėjo per 200 žiūrovų ir simpatingai sutiko pirmąją Naujaisiais metais vytiečių pergalę. Kitose vietinio pobūdžio rungtynėse provincijos stalo tenisininkai įveikė Tuebingeno atstovus 5 - 4. Be to, buvo surengti individualūs turnyrai. Žaista dviejų minusų sistema. Vyrų vienetą iš 32 žaidikų laimėjo Ošlapas I, baigmėje įveikęs Krikščiūną. Moterų gr. pirmą vietą užėmė Dargytė. Antroj vietoj liko Pakalkaitė-Čerkeliūnienė. Vyrų dvejete pirmavo broliai Ošlapai ir mišriam dvejete — Dargytė-Ošlapas I. Vyrų vienete, be kitų, dalyvavo du geros klasės latvių žaidikai: Liberts ir Šepers, bet jie neiškopė nė iki pusiaubaigmės. Moterų gr. pažymėtina kiek nelaukta dviguba pergalė Čerkeliūnienės prieš pajėgią Augsburgo žaidikę Baranauskaitę. Čk.

SUSTIPRĖJO SCHEINFELDO KREPŠININKAI

Š. m. sausio 19 d. Dillingeno lietuvių stovyklos krepšininkai lankėsi Scheinfeldo stovykloje ir žaidė rungtynes prieš scheinfeldiečius krepšininkus.

Dabartiniu metu Scheinfeldo stovyklos krepšinio ekipa „Vytis" yra viena pajėgiausių lietuvių krepšinio komandų visoje Vokietijoje, nes buv. Muencheno „Gintaro" krepšininkai in corpore persikėlė gyventi į Scheinfeldą, kur, turėdami puikias treniravimosi sąlygas (puiki treniruočių salė) ir kitus pirmumus, žinomo krepšininko Vyt. Grybausko vadovaujami, jau pasiekė gražių rezultatų, lieka tik laukti, ar kartais nepateiks ir staigmenų...?

Dillingiečiai gavo praleimėti skaudžiu rezultatu, net 62:29 (25:16). Jie pajėgė atlaikyti milžinišką spartą tik pirmame kėlinyje (I ketv. 8:8), bet toliau turėjo supasuoti prieš puikų scheinfeldiečių žaidimą.

Komandos žaidė ir įmetė krepšių! Scheinfeldo „Vytis" — Grybauskas 11, Ginčauskas 12, Grušauskas 19, Lauraitis 12 ir Birutavičius 8; Dillingenas — Anaitis 4, Radavičius 8, Kurauskas 4, Brinkmanas 13 ir Birgilas 0.

VOKIETIJOJ GYVENANČIŲ LENGVAATLEČIŲ PASIEKIMAI

Galimas dalykas, kad daugis pasekmių būtų geresnės, jei vokiečiai galėtų dalyvauti tarptautinėse rungtynėse. Bet tai ateities klausimas. Įdomu, kad savo sportinėse apžvalgose vokiečiai į savo tarpą mielai įsitalkina ir baltų lengvaatlečius, žinoma, nepažymėdami, kas per tautybės jie yra. Tokios klaidinančios informacijos pasiekia ir užsienio spaudą. Paryžiaus sporto dienraštis „L'Equipe-Elans" estą Maalsteiną priskyrė prie vokiečių...

Geriausios Vokietijoj gyvenančių lengvaatlečių (vokiečių ir užsieniečių) 1946 m. pasekmės:

Vyrų gr.: 100 m Kremer, Steffen, Konze — po 10,8; 200 m Sonntag 21,9; 400 m Edel 48,9; 800 m Kaindl 1.53,7; 1500 m Kaindl 3.59,0; 5000 m Eberlein 15.07,2; 10.000 m Eitel 32.14,4; 110 m kliūtimis Kriegl 15,4; į aukštį Koppenwahlner 1,92; į tolį Luther 7,28; rutulys Maalstein (estas) 14,86; diskas Lampert 51,69; ietis Stendzenieks (latvis) 70,15; kūjis Hein 55,15.

Moterų gr.: 100 m Peterson 11,9; 80 m kliūtinis Domagalla 11,8; į aukštį Graf 1,61; į tolį Bruneman 5,87; rutulys Unbescheid 12,66; diskas Wolf 42,64; ietis Hildebrandt 42,29. Čk

Mes ieškome savųjų

UNRRA'os PAIEŠKOJIMŲ ĮSTAIGA, AROLSEN prie KASSEL'io, IEŠKO ŠIŲ ASMENŲ:

V

JURKŪNAITĖ Ona, 35 metų;
JURKUS Klemensas, 50 metų, iš Ostpreussen;
KALINAUSKAS Jurgis, [illegible] metų, iš Gronau;
KAMINSKAS Juozas, 33 metų, gyv. Vilkaviškis;
KAMINSKAS Kazys, 31 metų, gyv. Vilkaviškis;
KAPTAINIS Gustavas, gyv. Pilviškis;
KARPAVAČIENĖ Uršulė, 38 metų, gyv. Vilkaviškis;
KAPTEINIS Juozas, 35 metų, gyv. Ostpreussen;
KAZAKEVIČIUS Zigmas, 32 metų, gyv. Alunta;
KAZLAUSKAS Petras, 32 metų;
KAZLAUSKAS Stepas, 34 metų;
KAZOKAITĖ Anelė, gyv. Kaunas;
KAZOKAS Stasys, gyv. Kaunas;
KAZOKAS Jurgis, gyv. Kaunas;
KEMĖZIS Balys, iš Landsberg;
KEMĖŽIENĖ Zelma, 44 metų;
KIESYLIENĖ Marija, 28 metų, gyv. Kaunas;
KIJAUSKAS Jurgis, 63 metų, gyv. Vilkaviškis;
KIKILAS Adolfas, 21 metų, gyv. Klaipėda;
KIREILYTĖ Valerija, 23 metų, gyv. Kaunas.

VI

MALKEVIČIENĖ Celestina, 46 metų, gyv. Panevėžys;
MALKEVIČIUS Bronislavas, 52 metų, gyv. Panevėžys;
MALWITZ Irena, 17 metų, iš Mecklenburg;
MALWITZ Paul, 63 metų, iš Ostpreussen;
MANKIENĖ Leonora, 35 metų, gyv. Kaunas;
MARKELIS Linas, 35 metų, gyv. Zarasai;
MARMA Petras, 42 metų;
MARTIŠIUS Motiejus, iš Ostpreussen;
MASAITIENĖ-Savickaitė, 30 metų, gyv. Vilkaviškis;
MATIJOŠAITIS Vytautas, 22 metų, gyv. Tauragė;
MATUKAITIS Pijus, 51 metų;
MERKEVIČIUS Anufras, 71 metų, iš Dresden;
MICKEVIČIUS Pranas, 35 metų, gyv. Kaunas;
MICKIENĖ Jadvyga, 25 metų, gyv. Telšiai;
MICKUMAS Česlovas, 22 metų, gyv. Daugodai, Raseiniai;
MIEŽELIS Albinas, 39 metų, gyv. Vilnius;
MIEŽELIS Alfonsas, 50 metų, gyv. Vilnius;
MIEŽELIS Bronius, 19 metų, iš Pomerania;
MIEŽELIS Kazys, 26 metų;
MILA Arvidas, 21 metų, gyv. Daukniškiai.

2433. **Baltrušaitis** Juozas (Bad-Wörishofen, Kr. Mindelheim, Hotel „Luitpold") prašo atsiliepti gyvenusius Magdeburge: **Zimantą, Zimantienę, Kazlauską** Joną, **Abrazevičių ir Dudą** Tita.
2434. **Bauras** Adomas (Canada, 158 Glenholme Ave, Toronto Ont.) prašo atsiliepti savo gimines.
2435. **Arminaitė-Balnienė** Elena (Mrs. E. Balnius, 91 Norman Street, East Brisbane, Australia) — prašo atsiliepti savo gimines.
2436. **Pundžius** Alfonsas (21 Rosemount Ave. Toronto 10, Ont. Canada) kilęs iš Mažeikių apskr., ieško savo giminių.
2437. **Bacevičius** Juozas ([13a] Wunsiedel b. Marktredwitz, Litauisches Lager) — sūnaus Vaidevučio, 15 metų amžiaus.
2438. **Tarvydas** Jonas (Oberlenningen/Teck, Kr. Nürtingen) — savo žmonos Veronikos, kitų giminių ir pažįstamųjų.
2439. **Mockaitienė-Andriukaitytė** Marija (Seedorf-Zeven, DP Lager, Kr. Bremervörde) — savo vyro **Mockaičio** Jono.
2440. **Budreika** Juozas, anglų karys (Passingworth East Camp Cross in Hand Near Vokfield Sussex East, England) — savo brolių Alekso ir Bernardo.
2441. **Krasnickas** Vincas (Passingworth East Camp Cross in Hand Near Vokfield Sussex East, England) — brolių **Krasnickų** Petro, Antano ir Kazio.
2442. Exp. caporal **Radavičius** Stanislas (S.P. 56008 [B.P.M. 405] France) — sesers **Radavičiūtės-Milašienės** Elenos, švogerio **Milašiaus** Kazio gyd. **Bobelio** Stasio ir kompozitoriaus **Makačino** Antano.
2443. **Pečkaitis Juozas** (England, Possingworth East Camp, Cross in Hand, Near Vokfield, Sussex East) — **Špakauskaitės** Onos, **Grybo** Juozo ir kitų pažįstamųjų.
2444. **Makrickas** Kazys ([23] Huntlosen i. Old., DP British Hospital) — giminių ir pažįstamųjų.
2445. **Galinkevičiūtė** Sofija ([14a] Weilheim-Teck, Kalixtenbergstr. 6) — svainių: **Kasiulaičio** Alfonso ir **Paukščio** Kazio su šeimomis bei Tado R.
2446. **Kedienė** Jonė (Uchte, Kr. Nienburg, Postschliessfach 11) — **Marčiulionio** Juozo, **Marčiulionienės** Liudos ir jų vaikų: Albino, Onos, Reginos bei Vytauto.
2447. **Verikas** Aleksas (Seedorf, DP Camp, Kr. Bremervörde) — savo artimųjų.
2448. Mr. **Gerulaitis (Gerulat)** (U.S.A. 129 Elm St. Kearny N.J.) — brolio sūnaus **Gerulaičio** Prano ir **Šlapkauskienės** J. Turintieji apie juos kokių nors žinių prašomi pranešti nurodytu adresu.
2449. **Rakauskas** Antanas ([20] Bad Münder Deister, BRC Hospital, Barac. 1) — **Špelverytės** Emos.
2450. **Krasnickas** Vincas (rašyti Budrikui Bernardui — Neuaubing b. München, Heinrichstr., R.B. Lager) — brolio **Krasnicko** Petro.
2451. **Ramanauskas** Vytautas (275 Lakirian Ave Lowell Mass., U.S.A.) — **Mockaus** Aleksandro. Rašyti: Z. Romuliui, Hamburg, Karolinenstr. „Zoo".
2452. **Bručas** Petras (Bredgarde 17, Norre Nobel, Danmark, Jylland) — **Klevečko** Jono.
2453. **Šimkus** Ignas ([13b] Memmingen, Litauisches Lager) — **Šimkienės-Pupaleigytės** Veros-Birutės. Žinantieji apie jos likimą prašomi suteikti ieškotojui žinių.
2454. **Guobienė** Pranė (Glückstadt, Gorch-Fock-Str. 3) — savo vyro, brolių **Pietuškų** Jono ir Juozo, **Kliveckienės** Malvinos ir **Griveilos** Vlado.
2455. **Vaitkūnas** Vincas ([20] Lehrte, Camp „Churchill") — giminių ir pažįstamų.
2456. Kauno varietės artistas **Petrauskas** Alfonsas (Melle b. Osnabrück, Lettisches Lager „Dauguva") — **Petrausko** Alekso, giminių ir pažįstamųjų.
2457. **Burmonaitė** Marytė (Melle b. Osnabrück, Lettisches Lager „Dauguva") — **Paknaitytės** Elmos, brolio **Burmono** Viliaus ir motinos **Burmonienės** Minos.
2458. **Krivickas** Jonas (Latvian DP Camp „Straumeni", Hallendorf, Kr. Braunschweig) — **Skačkausko** Adolfo, **Jurkšaičio** Juozo, **Šereivos** Juozo ir **Skromanaitės** Elenos.
2459. **Žemeliauskas** Vladas (Latvian DP Camp „Straumeni", Hallendorf, Kr. Braunschweig) — **Jonuškos** Kazio, **Adomėlio** Petro ir **Čiurlio** Petro.
2460. **Namikas** Nikodemas (Northeim/Hann., Ruinestr. 10a) — pusbrolio **Namiko** Juozo ir **Namiko** Motiejaus suteikimui gerų žinių apie jų tėvą ir brolį.
2461. **Svagūnas** Stepas (Lotti Stauth, Oberursel a. Taunus, Kumelinstr. 20) — brolių **Burokų:** ats. pulk. Romualdo, kun. Teofilio ir Donato.
2462. **Čerkauskas** Zigmas (Prancūzija, Mulhouse [Haut-Rhin], 12 rue Papin) — savo giminių: gyd. **Miliausko** Viktoro su žmona **Čerkauskaite** Elena, dukrele Egle ir **Lukšaičio** Broniaus su žmona **Čerkauskaite** Joana.
2463. Jonas **Plenys**, gyv. (23) Gr. Hesepe Camp, Kr. Meppen/Ems, ieško tėvo Miko **Plenio**, Juzės **Plenienes**, sesers Marytės **Plenytės**, giminių ir pažįstamų.

Gerb. bendradarbiai prašomi, siunčiant iš svetimų kalbų vertimus ar straipsnius su ilgesnėmis citatomis iš svetimos spaudos, kartu su rankraščiu siųsti ir tekstą originalinėje kalboje. ● Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo. ● Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams pagal susitarimą. ● Skelbimai talpinami tik iš anksto apmokėti. Skelbimai iki 10 petito eilučių — 20,- RM, toliau už kiekvieną eilutę po 2,- RM. Giminių paieškojimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paieškomą asmenį po 4,- RM. Už skelbimus ir paieškojimus pinigai reikia siųsti kartu su tekstu. ● Platintojai atsiskaito už kiekvieną numerį, pasilikdami sau 10% nuolaidos. Laikraščio grąžinimai nepriimami. ● Prenumeratos mokestis vienam mėnesiui 5,- RM. Prenumerata įmokama už du mėnesius iš anksto. Iš stovyklose gyv. pabėgėlių prenumerata nepriimama. ● Einamoji sąskaita: Konto Nr. 8133 „Mūsų Kelias", Bayerische Hypotheken- und Wechsel-Bank, Filiale Dillingen-Donau (13b).

MŪSŲ KELIAS

Išeina kartą savaitėje, ketvirtadienį

Dillingen a. d. D., Lietuvių Stovykla
Leidžia Redakcinis Kolektyvas:
Vyr. Redaktorius D. Penikas,
Redaktoriai — Al. Laikūnas ir Ant. Musteikis

Authorized by Military Government of Bavaria — ICD, Press Branch. Licensee: Domas PENIKAS, licensed editor and publisher.
Printed by Firma MANZ, Dillingen-Donau.

Paskiro Nr. kaina 1,30 RM

MŪSŲ KELIAS
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Vilnies puslapiuose žinios iš Lietuvos

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDOS

Ir Vilniaus radijas ir visi laikraščiai jau kelintas mėnuo užimti visokiom „lenktynėm". Lenktyniuota spalių revoliucijos šventės garbei, dabar lenktyniuojama ateinančių „rinkimų" garbei. Ir Amerikos lietuvių komunistų laikraščiuose tos lenktynės aprašinėjamos ir jomis juokinami tenykščiai lietuviai. Bet ir, be „lenktynių", dar pasitaiko viena kita žinutė, mus įdomaujanti.

— Vilnies 279 Nr. polemizuojama su Amerikos lietuvių patrijotų laikraščiais apie partizaninę veiklą Lietuvoje. Išplūdęs už tų žinių skelbimą, laikraštis sako: „Ak, žinoma, Lietuvoj yra banditų, yra net jų būriai. Tai buožių ir jų agentų, kurie tai vienur tai kitur nužudo naujakurių. Bet tai daugiausia individualaus teroro aktai. Kiek buvo stipresnių teroristinių grupių, tai jos baigiama likviduoti."

— Vilnis 281 nr. rašo apie mirtį prof. Juozo Adomavičiaus. Kiek mes atsimename, tokio profesoriaus Lietuvoje anksčiau tikrai nebuvo. Pasirodo, kad jis nuo 1917 metų gyveno Rusijoje ir ėjo įvairias pareigas. Į Lietuvą jis buvo atvežtas 1944 metais spalių mėn. Jis buvo paskirtas Vilniaus valstybinio universiteto katedros viršininku ir LKP (b) Centro Komiteto partorgu. Vadinasi, tai būta visiškai parsidavusio komunistams. Bet mus interesuoja tai, kad paskutiniu laiku labai daug tokių veikėjų miršta. Mirė Saliomeja Neris, Liudas Gira, dail. Stepas Žukas (kuris Šluotoje paišydavo pagal komunistų partijos įsakymus), dabar J. Adomavičius ir visa eilė kitų.

— Vilnies nr. 281 rašoma ir apie Lietuvos jaunimo reikalus. Savo laiku, ūkininkų vaikų reikalams prie Ūkininko Patarėjo laikraščio buvo leidžiama Jaunasis ūkininkas. Šiuo metu, pamėgdžiojant tą seną tradiciją, prie Valstiečių Laikraščio leidžiama „Jaunasis Valstietis". Ir tas „Jaunasis Valstietis" štai kaip nusako dabartinio Lietuvos kaimo jaunimo uždavinius: „Tvirtai remtis kaimo varguomene, stiprinti sąjungą su vidutiniuoju valstiečiu ir nė minutei neužmiršti kovos su buože."

— Vilnies nr. 283 pranešama apie mirtį Tarybų Estijos viceprezidento I. Y. Vareso. Tai dar viena keista mirtis. Apie jį laikraštis rašo: „1940 metais, kada kūrėsi tarybinė valdžia Estijoje, Vares perėmė valdžią nuo buvusio prezidento Konstantino Paetso." Ta valdžia iš Paetso taip buvo perimta, kad apie Paetsą daugiau niekas nieko ir nebežinojo...

Lietuvių DP evangelikų santykiai su Amerikos lietuviais

Lietuvių evangelikų Sinodas, norėdamas glaudžiau bendradarbiauti su lietuviais evangelikais Amerikoje ir, apskritai, su visais Amerikos evangelikais, paskyrė savo nuolatiniu atstovu Amerikoje p. Yčienę-Zurienę, kuri jau Lietuvoje buvo išrinkta Kuratore. Neseniai LVS, drauge su evangelikų Kuratore ponia Zurienė pasiuntė prof. Jakubėnui tokį sveikinimą:

„Sveikiname Lietuvos Evangelikų Sinodą ir reiškiame pagarbą už jūsų praeities veiklą, o taip pat ir už jūsų dabartinį pasiryžimą dirbti toliau, neatsižvelgiant visų sunkumų. Nustoję tėvynės, laisvės ir nepriklausomybės, Jūs nenustojate vilties, drąsos ir gero nusiteikimo. Jus palaiko gilus įsitikinimas tauria krikščionių dvasia ir tikėjimas, kad pagaliau teisybė ir dora grąžins Jums laisvę."

Lietuvių Protestantų Sąjungos memorandumo atgarsiai

Lietuvių Protestantų Sąjunga Amerikoje, kaip praneša Gimtinės Garsai Nr. 2, paruošė platų memorandumą, kuriuo palietė daugiausia tremtinių reikalus, ir per savo delegaciją, susidedančią iš Sąjungos Pirmininko dr. M. Devenio, ponios Devenienės ir kun. P. Dagio, jį įteikė Pasaulinei Protestantų Sąjungai ir Amerikos Protestantiškų Bažnyčių Sąjungai. Memorandumas buvo visur priimtas palankiai ir visur tais klausimais nuoširdžiai išsikalbėta. Jis buvo plačiai paminėtas ir Amerikos spaudoje.

Naujos amerikiečių marčios keliauja į JAV

Karo metu daug Amerikos karių, būdami už savo krašto ribų, vedė. Dabar jų žmonos jau keliauja į vyrų tėvynę. Apie tas naujas amerikiečių marčias kiek žinių paduoda Vienybė Nr. 44. Laikraštis rašo: „Apskaičiuojama, kad iki liepos mėnesio pradžios į Ameriką jau atvyko 52.000 kareivių žmonų ir 17.000 vaikų: apie 60.000 — iš Europos ir apie 10.000 — iš Pacifiko. 75% atvykusiųjų iš Europos yra kilę iš Didžiosios Britanijos, 15% iš Prancūzijos ir Italijos ir tik keli procentai iš kitų Europos kraštų." Taip pat laikraštis pažymi, kad pirmojo pasaulinio karo metu į JAV tokių marčių atkeliavo tik 8.000. Išeina, kad šis karas, į kurį JAV buvo nepalyginamai stipriau įsijungusi, daugiau ir marčių davė.

Dr. B. Vargas

Washingtono nuotaikos tremtinių klausimu

JAV prezidento Trumano pareiškimas kongresui dėl didesnio tremtinių skaičiaus įsileidimo į JAValstybes susilaukė nepalankaus traktavimo. Šiuo metu, rašo N.Y. Times, abiejų rūmų juridiniai komitetai esą apversti žymiai sudėtingesniais įstatymais — vidaus ir politikos — ir galima esą iš anksto pasakyti, kad imigracijos įstatymo pakeitimo įtraukimas į darbų tvarką būsiąs gana tolimas, o gal iš viso nebus įtrauktas.

Šalia šių sunkumų, reikia paminėti ir kitą faktą, kad rūmuose Viduriniai vakarai turi didelės įtakos kongrese ir charakteringesni atstovai nesą simpatiški imigracijos palengvinimui.

Senate smarkiai priešinosi sen. iš vak. Virginijos Revercamb, kuris kaip tik visu svoriu pasisakė prieš palengvinimą. Jis yra taip pareiškęs: „Politinis padėties aspektas negalįs būti neįžvelgtas. Daugelis norinčių atvykti į šį kraštą turi per maža supratimo apie mūsų vyriausybės formą. Dagelis jų yra iš tų kraštų, kur komunizmas buvo pradėtas ugdyti ir kur tų žmonių politinė mintijimo filosofija dominuoja."

„Žinoma, būtų tragiška klaida atgabenti į mūsų tarpą tuos, kurie yra persunkti komunistinės linijos mintimis, kai šiuo metu vyriausybės svarbiausias uždavinys yra išrinkti ir išnaikinti komunizmą iš šio krašto" (red. pabraukta).

„Reikalas esąs vertas studijų, ar šie tremtiniai, — kurie yra nepageidaujami savo krašte, ar kurie dėl tam tikrų priežasčių patys save padarė nepageidaujamais, ar kurie savo pačių pasirinkimu nenori sutikti su jų vyriausybe, — gali būti įsileisti į šį kraštą gyventi tarp mūsų žmonių."

Šia proga tenka pridurti, jog šie aiškinimai negali būti taikomi lietuviams, nes jų santykis su komunizmu paties gyvenimo pakankamai išryškintas, istoriniais dokumentais paremtas ir amerikiečių spaudos, juo toliau, tuo išsamiau nušviečiamas.

Prezidento Trumano 1945 m. gruodžio 22 d. dekretu buvo nusakyta įsileisti tokia tvarka: Amerikos piliečius, našlaičius vaikus, Amerikos piliečių artimus gimines ir kitus tremtinius.

Pagal įstatymą negali būti įsileidžiama daugiau kaip 10% nustatytos kvotos kiekvienam kraštui ir kiekvienam mėnesiui visiems imigrantams. Metinė kvota centrines ir rytinės Europos, įskaitant ir Balkanus, sudarė 39.000. Į šią kvota dar įskaitoma 25.957 asm. iš Vokietijos.

Tuo tarpu kitų kraštų kvotos, taip pat ir britų imperijos, daugiausia nėra išnaudotos, bet pagal dabartinius įstatymus neišnaudota kvota negalima perleisti kitiems.

Su tokiomis pažiūromis mes turime skaitytis ir kartu per daug didelių vilčių nedėti.

Aa

Įvairios žinios

● **USFA pareigūnai Austrijoje paskelbė, jog Sovietų kariuomenės „repatriacijos misijai" leista atvykti į US zoną Austrijoje per sekančius 2 mėnesius, kad „galėtų padėti Sovietų piliečiams, kurie nori, susisiekti su savo giminėmis Rusijoje ar grįžti į savo namus". (S. and S.)**

● **Atvyko į Vokietiją 4.000 norvegų kariuomenę, kuri britų zonoje, Harzo srityje, eis okupacinės armijos pareigas. (UP)**

● **Italijos užs. reik. ministeris, socialistas Pietro Nenni, pasitraukė iš eitųjų pareigų ir su tuo jo vykimas į D. Britaniją yra atšaukiamas.**

● **Lloyd George jau 1919 metais perspėjo Wilsoną ir G. Clemenceau dėl iškylančios slavų jėgos. Jo teigimas pasitvirtino.**

● **D. Britanijos generalinio štabo viršininkas V. Montgomery, lankydamasis Maskvoje, gavo iš Sovietų armijos dovaną — didelius kailinius 8.000 dolerių vertės.**

● **Sicilija nori gauti užsienio paskolą, nes jį numato tvarkytis autonomiškai, kai tik bus pravesti rinkimai.**

● **Iš britų zonos Vokietijoje per 1946 metus buvo repatrijuota daugiau negu 225.000 DP.**

● **Rusija pakartoja savo siekimus dėl Dardanelų.**

● **Tuscany pašto ženklas su 1860 metų data Londone buvo parduotas už 1.120 dolerių. Šis retas istorinis ženklas buvo 3 lirų vertės.**

● **Rusijos komunistų partijos leidžiamas žurnalas „Kultūra ir gyvenimas" labai aštriai puola kino filmų gamybos ministeriją ir jos darbą vadina „kriminaliniu eikvojimu valstybės turto ir pinigų". Esą 14 filmų studijų vos pagaminusios tik 12 filmų iš 21 numatytos plane. Daromi priekaištai už tai dar, kad priimami nauji darbuotojai, o nustumiami senesni. (AP)**

● **„Izvestija" labai puola JAV kongreso sutikimą, kad Ramiajame vandenyne salos būtų paverstos karinėmis bazėmis. Laikraštis šią akciją derina su netaikingais siekimais. (INS)**

● **Trygve Lie, UN gen. sekretorius, lankydamasis Meksikoje, paminėjo, kad trintis tarp didžiųjų galybių galinti atnešti katastrofą ir todėl jis kviete mažąsias tautas skatinti gerą valią ir susipratimą, veikiant diplomatiniu keliu ir morale. (UP)**

● **Gen. Marshalliui sumažėjo alga: ankščiau jis gaudavo per metus 15.751 dolerį, o dabar, naujose pareigose, tik 15.000 dolerių. (UP)**

● **Iš JAV laukiama naujų vėjų Kinijos ir Argentinos atžvilgiu. Sen. Vandenberg reikalauja imtis efektyvių priemonių — mesti diplomatinį, ekonominį ir militarinį svorį, remiant tautinę vyriausybę, bet ne komunistų mažumą Kinijoje.**

● **Keturi JAV kongreso nariai pasisako už kariuomenės laikymą Kinijoje, kad atsvertų sklindančią Rusijos įtaką ir kad stabilizuotų Kinijos kovų padėtį.**

● **Anglijoje svarstomas darbininkų įvežimo projektas. Iš užsienio norima gauti medvilnės ir tekstilės pramonei darbo jėgos.**

● **Iš vyriausybės šaltinių UP patyrė, kad grėsė min. pirm. Attlee atsistatydinimas dėl nesutarimo su Profesinių Sąjungų ministeriais.**

● **JAV atpalaiduoja „užšalusį" Lenkijos auksą 28.400.000 dolerių sumoje.**

● **Saaro kraštas ūkiškai sujungiamas su Prancūzija.**

● **D. Britanija pasiruošusi Burmai suteikti nepriklausomybę D. Britanijos ribose arba visai savarankišką. Attlee pareiškė, kad Britanija nenori laikyti tokių tautų, kurios nenori būti su jais.**

● **Kinijoje steigiamasis seimas priėmė naują respublikos konstituciją, kuri įsigalios tik gruodžio mėnesį.**

● **Buvęs Ispanijos respublikonų vyriausybės užsienių reikalų ministeris, Julio Alvarez del Vayo, nusikundė, jog JAValstybės departamentas noris Franco vyriausybę palaikyti, nes Amerika numatanti Ispaniją idealia karine ir jūrine baze karo atveju su Rusija. Jis paneigė, kad republikoniška Ispanijos vyriausybė tapsianti Sovietų marionete. (N.Y.H.T.)**

● **Per anksti pasakyti, ar dabartiniu metu Europa pasirinks sviestą ar patrankas; prasiskverbiančios žinios iš už Rusijos geležinės uždangos nėra palankios šiuo požiūriu jų kraštui. Iš visų Europos tautų Rusija esanti mažiausiame užpuolimo pavojuje. Jei ji nukreiptų konsuminių prekių gamybą ir žaliavos bei žmogaus energiją, kuri dabar naudojama karo reikalams, už saugumo ribų, tai jos gyventojų pragyvenimo standartas žymiai pakiltų. Didelis Rusijos ginklavimasis verčia panašiai daryti kaimyninius kraštus, kurie net mažiau turi išteklių tokiems dalykams. (N.Y. H.T.)**

● **Ir atominės energijos techniškasis komitetas siūlė iš oro nufotografuoti visa tas vietas, kuriose tik būtų atominės energijos žaliavos. Tokiam pasiulijimui priešinasi Rusijos atstovas, nes tai galį apimti ir ūkines sritis. (UP)**

● **Keturių didžiųjų kontrolės taryba paskelbė generalinį draudimą Vokietijoje gaminti ginklus ir atominę energiją, juos transportuoti ir laikyti sandėliuose. Šio draudimo tikslas yra apsaugoti Vokietiją nuo naujo ginklavimosi. Įstatymas pasirašytas keturių generolų, kurie dabar faktiškai valdo Vokietiją. (UP)**

● **Japonijos premjeras dėkoja gen. Douglas MacArthurui už nepaprastą pagalbos greitumą, suteikiant ją nuo žemės drebėjimo nukentėjusiems Japonijos gyventojams.**

● **Nuo š. m. sausio 1 d. pradėjo veikti britų ir amerikiečių okupacinių zonų sujungimas.**

● **Prancūzijos komunistų vadai smarkiai puola Churchillio siūlomas Jungtines Europos valstybes. Prancūzija niekada tos klaidos nepadarysianti, pareiškė Prancūzijos komunistų vadas Jacques Duclos.**

● **Romos katalikų laikraščiai puola vokiečių gamybos spalvotą „Baron von Munchausen" filmą, kurią daug kas yra matęs ir Kaune.**

● **JAV detalioje prekyboje kainos pakilo 34%, o pragyvenimas — 18%. Toks kainų pakilimas dar nebuvo buvęs nuo I-jo pasaulinio karo laikų.**

● **Reuteris praneša, kad kai kuriuose sluoksniuose siūloma vyriausią būstinę iš Berlyno perkelti į britų zoną, nes iš Berlyno nesą galima visa sekti ir kontroliuoti.**

SAVAITINIS MAISTO DAVINYS D. BRITANIJOJE

	1940 m.	1947 m.
Bekono	113,4 gr.	56,7 gr.
Cukraus	340,2 „	226,8 „
Konservų	56,7 „	113,4 „
Sviesto	113,4 „	85,05 „
Margarino	56,7 „	85,05 „

D. Britanija maistą normuoja jau 8 metus. Jos pilietis dabar maisto gauna mažiau, negu gaudavo sunkiausiomis karo dienomis.

HAMBURGO DP UNIVERSITETAS IŠKELIAMAS

Gauta žinia, kad Hamburgo DP Universitetas iš miesto nukraustomas į Pinnebergo-Luftwaffes kareivines, esančias už 25 kilometrų. Dalis tenai jau perkelta, o vėliau bus nukeltas ir visas. Patalpos esančios geresnės, moderniškesnės, tik blogiau su bibliotekomis, nes jos yra likusios Hamburge. Į Hamburgą nuvykti geležinkeliu trunka apie 1,5 val. laiko.

Universiteto veikimas patvirtinamas ir toliau.

Nuotaikoms keičiantis

(Pradžia 1 pusl.)

na ta kryptimi, kurios pageidaujame, mes dar ir nežinome, kurlink jis galiausiai pasisuks: kokiais vingiais ir tetektų žygiuoti, visvien mūsų kelias parves mus į mūsų mylimą tėvynę. Kol tačiau ji mums dar nepasiekiama, turime rinktis ten, kur rasime sau vietos po ilgai varginusios kelionės pailsėti. Kur ta šalis yra, kuri mus priglaus, mes dar nežinome, bet tikime, kad pasaulyje atsiras šalių, kurios mums atvers savo vartus.

Kur tačiau bebūtume ir ką beveiktume, nė vienas neturime užmiršti, jog visi iki vieno išblaškytos mūsų tautos sūnūs turime likti budriais kariais, garbingai atstovaujančiais savo tautą ir savo valstybę. Ką darysime, darykime taip, kad mūsų motina tėvynė Lietuva vėl atgytų laisva ir vėl galėtų surinkti pasaulio platybėse išbarstytus savo vaikus.

J. Grigolaitis

A. A. Antanas Smetona

(Pradžia 1 pusl.)

kovota nepriklausomybė. Nereikia nuleisti rankų, jeigu nesutelpama į vieną organizaciją."

1944 m. sausio 7 d. „Dirvai" įteiktame savo straipsnyje „Sovietų Rusijos ir nacionalsocialistinės Vokietijos santykiai su Lietuva" A. Smetona, be kito, šiaip rašo:

„Lietuviai, palikę vargo vargti savo tėvynėje, kiek galėdami priešinosi Rusijos jungui, dabar priešinasi Vokiečių verguvei. Jie trokšta, kad šie išsidangintų ir kad anie nebegrįžtų. Mažieji kraštai tarp dviejų slibinų-pabaisų, Rusijos ir Vokietijos, laukia išvaduojami. Nepaisydami nepalankių įvykių mažosioms tautoms, Lietuviai neprarado vilties vėl išvysti laisvę. Pabaltijys ir Lenkija mato išvadavimo vilties žvaigždę Atlanto Deklaracijoje. Jie ne vieni, su jais visos tautos, tikrai mylinčios laisvę. Anglijos ir ypatingai Jungtinių Amerikos Valstybių galia, bus atstatyta garbingon vieton Atlanto Deklaracija. Ji žmonijai vilties žvaigždė.

Pavergtoji Lietuva laukia ir tikisi kad Amerikiečiai Lietuviai savo rūpestingais darbais ir aukomis padės jai atgauti laikinai prarastą nepriklausomybę."

Antano Smetonos mirtis lietuvių tautai jos nepaprastai sunkiose ir skaudžiose dienose buvo labai didelis nuostolis. Jo mirtį skaudžiai atjautė ir Amerikos lietuvių visuomenė ir Lietuvoje esantieji lietuviai, kuriuos ta žinia pasiekė tik po kelių mėnesių.

Mes šias savo kelias mintis apie Respublikos Prezidentą Antaną Smetoną baigiame šiais vyskupo Hoban žodžiais, pasakytais prie jo karsto Clevelando katedroje:

„Lietuvių širdys liūdnos mirus jų tėvynės prezidentui. Lai jis būna inspiracija laimėti laisvę ir teisingumą lietuvių tautai, naujai tvarkai, kuri, tikiu, tuoj grįš jo gimtiniam kraštui — tvarkai, kuri bus paremta teisingumu, laisve ir tarnavimu Dievui."

A. Vaidotas

Lietuvių Tremtinių Operos atidarymas

Galutinai nustatytas Lietuvių Tremtinių Operos atidarymas š. m. vasario 25 d. 14 val. Detmolde, miesto teatre „Casino". Statoma G. Rossini opera „Sevilijos kirpėjas". Dalyvauja Vilniaus ir Kauno operų solistai: E. Kardelienė, J. Vencevičaitė, V. Baltrušaitis, A. Kutkus, Ip. Nauragis, ir V. Puškorius, be to, sol. V. Bražėnas. Scenovaizdis (dekoracijos ir kostiumai) dailininko V. Andriušio. Choras savo, orkestras teatro.

Kviečiami ir prašomi dalyvauti atidaryme visi tremtiniai. Norį dalyvauti prašomi būtinai pranešti apie tai ir nurodyti, kiek reikia rezervuoti bilietų ir ar reikalinga bus nakvyne. Užsisakiusieji visokiu atveju (atvyks ar neatvyks) užsakymą apsimoka. Užsakymai laukiami juo skubiau, ne vėliau kaip vasario 17 d., geriausia — telegrafu.

L.T.O. Komitetas,
(21) Detmold, Wittestr. 14.